

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2015

MARTIN ŠEVČÍK

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BEDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PRÁVNÍ A SOCIÁLNÍ POJETÍ TÝRÁNÍ
A ZANEDBÁVÁNÍ DĚTÍ.**

Autor práce: Martin Ševčík
Studijní obor: Bezpečně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Mgr. Bc. Milan Veselý
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění.

.....
Martin Ševčík

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Bc. Milanu Veselému, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ŠEVČÍK, M. *Právní a sociální pojetí týrání a zanedbávání dětí: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2015. 76 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Veselý Milan.

Klíčová slova: dětská práva, syndrom CAN, týrání, zanedbávání, sociálně právní, trestně – právní.

Bakalářská práce se bude zabývat právním a sociálním pojetím týrání a zanedbávání dětí. Rozebereme charakteristiku a formy syndromu CAN a další příslušné náležitosti. Dále se zaměříme na sociálně právní ochranu dětí, zejména na orgány sociálně právní ochrany dětí. Také se na problematiku podíváme z právního hlediska.

V praktické části si stanovíme za hlavní cíl zjistit informovanost veřejnosti o týrání, zneužívání či zanedbávání dětí a prozkoumáme úrovně různých forem používaných preventivních opatření v boji proti tomuto nebezpečnému a v zásadě sociálně patologickému jevu v naší společnosti.

ABSTRACT

ŠEVČÍK, M. *Legal and Social Conception Of The Abuse And Neglect Of Children: Bachelor thesis*. České Budějovice. The College of European and Regional Studies, 2015. 76 p. Supervisor: Mgr. Bc. Milan Veselý.

Keywords: children rights, CAN syndrom, abuse, neglect, social and legal protection , penal adjustment.

The dissertation will focus on legal and social concepts of child abuse and neglect. We will analyze characteristics and forms of the CAN syndrome and related topics. Then we will concentrate on legal and social protection of children; in particular authorities responsible for social protection of children. We will also look at the topic from legal point of view.

In the practical part the main aim will be to find out the level of awareness of the public with regards to abuse and neglect of children. We will also explore different levels and forms of preventative measures used to fight this dangerous and socially pathologic phenomenon in our society.

1. ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	9
2. Postavení dítěte ve společnosti	9
3. Syndrom CAN a jeho charakteristika	9
4. Formy CAN	10
4.1. Tělesné týrání	10
4.2. Psychické týrání	11
4.3. Sexuální zneužívání.....	11
4.4. Zvláštní formy CAN.....	12
5. Zanedbávání dítěte	13
6. Statistiky a výskyt syndromu CAN	14
6.1. Kasuistiky	14
7. Historie výzkumu CAN	15
8. Pachatelé dopouštějící se týrání a zanedbávání	16
9. Oběti týrané a zanedbávané	16
10. Rizikové faktory týrání a zanedbávání.....	17
10.1. Rizikové dospělí	17
10.2. Rizikové děti	18
10.3. Rizikové situace	18
11. Následky zdravotní, psychické, sociální	18
11.1. Následky fyzické.....	19
11.2. Následky psychické	19
11.3. Sexuální následky	20
12. Postoje a reakce okolí k týrání a zanedbávání dětí	20
13. Právní pojetí týrání a zanedbávání dětí	21
13.1. Trestněprávní úprava v souvislosti se syndromem CAN.....	29
14. Pomoc a péče týraným a zanedbávaným dětem.....	34
15. Role nestátních organizací	36
16. Prevence týrání a zanedbávání	38
17. Cíl práce	43
18. Hypotézy	43
19. Metoda výzkumu.....	43
19.1. Postup tvorby dotazníku	43
19.2. Vyhodnocení výsledku dotazníku	44
20. VÝSLEDKY PRŮZKUMU	45
21. Výsledky praktické části	67

22.	ZÁVĚR	68
23.	Seznam použité literatury:.....	70
24.	Seznam použitých zkratek:	72
25.	Seznam tabulek	72
26.	Seznam grafů.....	73
27.	Přílohy:	74

1. ÚVOD

Název mé bakalářské práce je právní a sociální pojetí týrání, zneužívání a zanedbávání dětí. Toto téma jsem si vybral z toho důvodu, že jsem se již ve svém životě setkal s několika rodiči, kteří své děti zanedbávali a týrali. Sám jsem jejich chování nechápal a přemýšlel nad tím, co je k tomu chování vedlo. Proto se v této práci budu zabývat právě tímto problémem a pokusím se ho blíže popsat.

Práce bude rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části budou uvedeny náležitosti vztahující se k syndromu CAN. Nemalý oddíl teoretické části se bude zabývat sociálně - právní stránkou.

V praktické části budu jako hlavní problematiku řešit otázku: „Jaká je informovanost dotazovaných respondentů o problematice týrání, zneužívání či zanedbávání dětí“ a dále budu prozkoumávat úrovně různých forem používaných preventivních opatření v boji proti tomuto nebezpečnému a v zásadě sociálně patologickému jevu v naší společnosti.

Průzkumné šetření proběhne formou kvantitativního výzkumu, dotazníkovým šetřením. Díky provedenému průzkumu bude možné se podívat na vědomí respondentů o problematice týrání, zneužívání a zanedbávání dětí a jejich postoje k tomuto sociálně patologickému jevu. Budu rád, když napsání mé bakalářské práce bude inspirací pro širokou veřejnost, zejména pro rodiče.

TEORETICKÁ ČÁST

2. Postavení dítěte ve společnosti

Děti se stávaly obětí týrání a zanedbávání odnepaměti. Byly považovány za majetek dospělých, kteří s nimi mohou zacházet podle své libovůle. Avšak křesťanství přiznalo dítěti duši a charakter lidské bytosti, současně zakázalo zabíjet děti, když se ve 4 století n. l. stalo státním náboženstvím. Přes tento zákaz však stále přetrvával v dalších etapách vývoje lidstva vztah rodiče – děti – otcovská moc, ačkoli její intenzita postupně slábla. U nás tomu tak bylo až do roku 1949, kdy zrovnoprávnění otce i matky přineslo nové označení vztahu mezi rodiči a dětmi – rodičovská moc.¹

Dítě chápeme podle Úmluvy o právech dítěte z r. 1989, jako každou lidskou bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilostí dosaženo dříve. U nás je možno zplnoletit dítě nejdříve v šestnácti letech rozhodnutím soudu, jsou-li pro to vážné důvody.² Skutečnost, že děti mají stejná práva jako dospělí a že jejich práva je potřeba chránit speciálními zákony, byla zakotvena v Ženevské deklaraci práv dítěte z roku 1924 a v Deklaraci práv dítěte přijaté Spojenými národy v r. 1959, ve které se říká: Dítě pro svou tělesnou a duševní nezralost potřebuje zvláštní záruky, péči a odpovídající právní ochranu před narozením i po něm.³

Jedním z nejdůležitějších dní v historii vztahu dítěte a společnosti byl 20. listopad 1989, kdy byla v OSN přijata Úmluva o právech dítěte, která byla ratifikována Federálním shromážděním tehdejšího Československa v r. 1991.⁴

3. Syndrom CAN a jeho charakteristika

Historie jevu CAN je velmi dlouhá – v podstatě vždy, v každé době a v každé zemi bylo mnoho dětí a dospívajících, jejichž vývoj byl v důsledku negativních vnějších vlivů ohrožen. Totéž ovšem platí i pro vývoj v dospělosti a ve stáří, zejména u těch lidí,

---

¹ Dunovský, J., Mithoner, M., a kol. Problematika dětských práv a komerčního sexuálního zneužívání dětí u nás a ve světě. Praha : Grada, 2005. Str. 15.

² Dunovský, J., a kol. Sociální pediatrie. Praha : Grada, 1999. Str. 40.

³ Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha : G plus G, 1999. Str. 17.

⁴ Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha : G plus G, 1999. Str. 17.

kteří jsou závislí na pomoci druhých.⁵

Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte obecně označovaný v anglosaské literatuře jako Child abuse and neglect (CAN) a odtud převzatý i do terminologie je soubor nepříznivých příznaků v nejrůznějších oblastech stavu a vývoje dítěte i jeho postavení ve společnosti, v rodině především. Jsou výsledkem převážně úmyslného ubližování dítěti, způsobeného nebo působeného nejčastěji jeho nejbližšími vychovateli, hlavně rodiči.⁶

Jde o syndrom se značně různorodými jevy, jak co do příčin, mechanismů, tak co do charakteru, závažnosti i dopadu na život dítěte a jeho nejbližšího i vzdálenějšího prostředí. Současně však zdaleka nejde jenom o jednostranný akt ze strany jejich původce či pachatele (agresora), ale o zvláštní interakci všech zúčastněných osob, složek a podmínek, v nichž tento proces probíhá.⁷ Dítě nejčastěji poškozují jeho rodiče, event. další členové rodiny, pokud jsou k němu necitlivý a bezohlední, pokud je podřizují nebo využívají k uspokojení vlastních potřeb.⁸ Nejvyhraněnější podobou syndromu CAN je úplné zahubení dítěte.⁹

4. Formy CAN

Mezi formy CAN zahrnujeme tělesné týrání, psychické týrání, sexuální zneužívání, zvláštní formy CAN a zanedbávání.

4.1. Tělesné týrání

Zdravotní komise Rady Evropy definuje tělesné týrání následovně: Tělesné týrání je tělesné ublížení dítěti anebo jeho nezabránění popřípadě nezabránění utrpení dítěte, včetně úmyslného otrávení nebo dušení dítěte a to tam, kde určitá znalost či důvodné podezření, že zranění bylo způsobeno anebo že mu vědomě nebylo zabráněno.¹⁰

Z výpovědí dětí, které se s tělesným týráním svěřují, můžeme vyvodit, že mezi nejrozšířenější způsoby tělesného ubližování dítěti v naší zemi patří:

- bití rukou, gumovou hadicí, elektrickou šňůrou či klasickou vařečkou,

⁵ Kolektiv autorů. Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém. Praha : Ireas, 2007. 9 s.

⁶ Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 15.

⁷ Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str.15.

⁸ Vágnerová, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha : Portál, 2008. Str. 593.

⁹ Martínek, Z. Agresivita a kriminalita školní mládeže. Praha : Grada, 2008. Str 26.

¹⁰ Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha : G plus G, 1999. Str. 35.

- kopání, pálení cigaretou či zápalkou, opaření vařící vodou,
- kousání, řezání, kroucení a svazování končetin a trhání vlasů.¹¹

4.2. Psychické týrání

S porovnáním tělesného týrání dětí se záhy ukázalo, že všechny tyto děti trpí i psychicky a emocionálně. Stávalo se tak zjevným, že je úzce spjato s duševním a citovým týráním a to ve formě aktivní i pasivní. V aktivní podobě jde především o ponižování, nadávání, výsměch, zesměšňování dítěte (tzv. verbální, slovní). Dále je sem možno zařadit nadměrné psychické tresty, šikanu, nucenou izolaci zvláště ve tmě, nahánění strachu až panické hrůzy dítěti, vedoucí k těžkým duševním škodám nebo až k sebevraždě.¹²

V pasivní podobě pak jde o nedostatečnou stimulaci, zanedbávání základních duševních potřeb (psychická deprivace) i potřeb citových (nedostatek lásky, porozumění, identifikace apod.).

Poznání tohoto pasivního psychického a emocionálního týrání pak významně přispělo k formulaci druhé části syndromu CAN – tj., zanedbávání dítěte (Childneglect) v bezprostřední návaznosti na pasivní formy tělesného týrání.¹³

4.3. Sexuální zneužívání

Sexuálním zneužíváním je míněno každé nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu či chováním, které vede především k uspokojování sexuálních potřeb zneužívatelem.¹⁴ Děti bývají zneužívány nejčastěji ve svých vlastních rodinách a to různě závažně (od laskání pohlavních orgánů až po pohlavní styk).¹⁴ Dítě je tímto chováním dospělého natolik vyvedeno z míry, že přestože není zpravidla použita hrubá fyzická síla, dítě o svém utrpení mlčí, snad proto, že mnohdy reakce okolí jsou ještě horší než čin sám.¹⁵

¹¹ Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha : G plus G, 1999. Str. 35.

¹² Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 17.

¹³ Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 17.

¹⁴ Fischer, S., Škoda, J. Sociální patologie. Praha : Grada, 2009. Str. 147.

¹⁴ Langmeier, J., Balcar, K., Špitz, J. Dětská psychoterapie. Praha : Portál, 2000. Str. 317.

¹⁵ Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 71.

4.4. Zvláštní formy CAN

V poslední době se věnuje pozornost zvláštním formám CAN jako je organizované, systémové týrání, rituální týrání a pro lékaře zvlášť významný fenomén – Münchhausenův syndrom by proxy v zastoupení. Jde o vymyšlení si patologických příznaků rodiči na dítěti a vynucování si u lékaře často velmi náročné diagnostické i léčebné postupy- např. Nevlastní matka se rozhodla, že její dítě má diabetes mellitus a začala se sama léčit insulinem.¹⁶

Systémové týrání (tzv. druhotné ponižování) je týrání působené systémem, který by měl sloužit k pomoci a ochraně dětí a jejich rodin.¹⁷

Formy systémového týrání jsou např. Opakovaná lékařská vyšetření, zanedbání či špatné péče v kolektivních zařízeních (jesle, mateřská škola, základní škola, dětský domov apod.), ale i rozhodování o osudu dítěte bez dostatečně objektivní informovanosti o situaci, oddělení dítěte od rodiny v případě, kdy to není vyhnutelně nutné, nevhodné zásahy ze strany soudů či orgánů sociálně – právní ochrany.¹⁸

Organizované zneužívání dětí lze charakterizovat velmi prostě spolu s La Fontainovou (1993) jako zneužití mnoha pachatelů, kteří se spojují za dosažení tohoto cíle. Jde tedy o situace, kdy je zde více zneuživatelů a kde je časový rozměr zneužívání dětí.¹⁹

---

¹⁶ Dunovský, J., a kol. Sociální pediatrie. Praha : Grada, 1999. Str. 237.

¹⁷ Špatenková, N., a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004. Str. 127.

¹⁸ Špatenková, N., a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004. Str. 127.

¹⁹ Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 99.

5. Zanedbávání dítěte

Zanedbávání je definováno jako vážné opomíjení rodičovské péče nezbytné pro tělesný a duševní vývoj dítěte. Bývá dále děleno na zanedbávání tělesné, zdravotní, výukové či kulturní a emoční (psychická deprivace).²⁰

Při zanedbávání bývají děti zjevně nemyté, nedostatečně oblečené, mohou jevit známky podvýživy nebo mají infekci či chorobu, která je dlouho neléčená.]²¹

K hlavním formám patří zanedbávání:

- **tělesné:** neuspokojování fyzických potřeb, nedostatek jídla, přístřeší, oblečení, zanedbávání lékařské prevence a péče,
- **bezpečí:** ponechávání bez dozoru,
- **citové:** neuspokojování emocionálních potřeb,
- **seberealizace:** zanedbávání výchovy a vzdělání, bránění ve školní docházce z různých důvodů.²²

Děti z hlediska zanedbávání:

- děti, které jsou natolik pasivní, apatické, nenápadné a nevýrazné, že nedovedou své rodiče zaujmout.
- děti, jež jsou nějak znevýhodněné a proto méně žádané, které zklamaly očekávání rodičů, např., děti postižené nebo nemocné.²³

V případě zanedbávání dětí je pro rodinu typická chaotičnost a časté změny rodičovských postav, nejčastěji ve formě střídání tatínků.

V těchto rodinách se ve vztahu k dětem uplatňují spíše volnější styly výchovy charakterizované nízkou zainteresovaností rodiče na aktivitách dítěte, minimální kontrolou dítěte a neproječováním hlubších emocí.²⁴ Syndrom zanedbávání dětí vede svým způsobem i k poznatkům o tzv. Sekundární viktimizaci, což je druhotné poškozování dítěte následným nadbytečným či vynuceným (a navíc často ještě necitlivým) vyšetřováním pro CAN, nebo i nevhodným opatřeními terapeutickými či rehabilitačními (např. Umístění dětí v dětských domovech a dlouhodobý pobyt v nich).

²⁵

---

²⁰ Kolektiv autorů. Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém. Praha: Ireas, 2007. Str. 24.

²¹ Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha: G plus G, 1999. Str. 65.

²² Fischer, S., Škoda, J. Sociální patologie. Praha: Grada, 2009. Str. 147.

²³ Vágnerová, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha: Portál, 2008. Str. 594.

²⁴ Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha: G plus G, 1999. Str. 100,

²⁵ Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 17.

6. Statistiky a výskyt syndromu CAN

Předpokládá se, že syndromem CAN trpí v současné době přibližně 1 – 2 % dětí. Přesnější určení jejich počtu není možné, protože celá řada případů není zachycena.²⁶

Nějakou zkušenost s psychickým týráním, které je pravděpodobně běžnější než týráním fyzické, udává 69 % českých dospělých. Přesnější vymezení počtu sexuálně zneužívaných dětí je ještě obtížnější, protože o značné části z nich se nikdy nikdo nedozví. Katamnestické studie uvádějí, že 20 – 25 % dospělé populace má z dětství nějakou sexuální zkušenost s dospělou osobou, v České republice to bylo 33 % žen a 17 % mužů.²⁷

Podle statistik se zneužívání s rostoucím věkem dítěte zvětšuje. U malých dětí dochází k vážnému týráním asi ve 40 % případů, proti pouhým 3 % vážně zneužitých teenagerů.²⁸ Údaje o dětech týraných, zneužívaných a zanedbávaných v České republice jsou dosud značně rozdílné – jiná čísla uvádějí jak soudy, tak policie, sociální odbory, lékaři a jiná krizová centra.²⁹ Podle jedné americké studie jenom 17 % přímých svědků násilí na dítěti učinilo nějaký krok k jeho zastavení.³⁰

6.1. Kasuistiky

- Celkem deset dětí bylo vychovááno otcem a nevlastní matkou. Školní děti se od svých spolužáků zjevně odlišovaly nejen ubohým oblečením a bledými obličejemi, ale také chováním. Byly velmi ustrašené, při poznámce nebo špatné známce prosily učitele, aby jim je nezapisoval, často chodily za trest ostržihány dohola. Po sebevraždě nejstaršího šestnáctiletého chlapce skokem ze střechy učiliště se věci začalo zabývat oddělení péče o rodinu a děti i policie v Praze 9. Žádný z rodičů neprojevil při jednání správní komise nad úmrtím syna lítost, naopak sdělili, že jejich výchova je přísná a taková zůstane i nadále. Výslechem dětí a jejich psychologickým vyšetřením bylo zjištěno, že byly za každou maličkost velmi surově bity, vedle školních povinností musely vést celou domácnost, neměly možnost si hrát ani chodit ven. Vyšetřování probíhalo vazebně, neboť rodiče ve svém jednání pokračovali a navíc děti nutili ke

²⁶ Vágnerová, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha : Portál, 2008. Str. 593.

²⁷ Vágnerová, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha : Portál, 2008. Str. 593.

²⁸ Mufsonová, S., Kranzová, R. O týráním a zneužívání. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1996. Str. 8.

²⁹ Mufsonová, S., Kranzová, R. O týráním a zneužívání. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1996. Str. 10.

³⁰ Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha : G plus G, 1999. Str. 19.

změně výpovědí. Nakonec byli odsouzeni k podmíněným trestům odnětí svobody na dlouhou zkušební dobu. Jejich výchovný styl se potom výrazně změnil, stříhání dohola i fyzické tresty ustaly, děti začaly chodit ven mezi vrstevníky.³¹

- Matka sedmi dětí střídala nejen své životní druhy a otce svých dětí, ale i bydliště. Při posledním stěhování zatajila své nejmladší dítě, šestiletého chlapce, kterého zavřela v kůlně a soustavným bitím a hladověním ho přivedla do tak těžkého stavu, že dítě krátce po převozu do nemocnice zemřelo na rozsáhlý subdurální hematom (nitrolební krvácení). Byla sice odsouzena, ale pro nové těhotenství jí byl výkon trestu přerušen a vrátila se domů, aniž by byla zajištěna ochrana zbývajících dětí, které byly ponechány v její péči.³²

7. Historie výzkumu CAN

V roce 1968 vydali, Dr. Henry Kempe a Dr. Ray E. Helfer knihu nazvanou týrané dítě. V ní rozebírali vše, co objevil doktor Kempe při své práci s dětmi ve Všeobecné nemocnici v Coloradu. Podobně jako někteří jiní lékaři před ním se začal Dr. Kempe pozastavovat nad velkým množstvím nehod a nešťastných úrazů, které se údajně přihodily jeho malým pacientům. Rodiče těchto dětí nedokázali uspokojivě vysvětlit jejich zlomené kosti a pohmožděny. Dr. Kempe si začal uvědomovat, že tyto děti jsou týrané.³³

V posledních letech je zvýšená pozornost odborníků ale i celé společnosti věnována vážným případům týrání či zneužívání dětí a problematika dětí emočně deprivovaných spíše ustupuje do pozadí – ať již jde o prevenci a vyhledávání takto ohrožených dětí nebo o práci nápravnou. Do péče psychologů nebo psychiatrů se pak tyto děti dostávají často až v období dospívání, kdy již vykazují závažné a terapeuticky obtížné zvladatelné poruchy chování.³⁴

---

³¹ ČESKO. *Kasuistiky*. Fond ohrožených dětí [online]. ©2014[Cit. 2014–01–25]. Dostupné z: WWW:<<http://www.fod.cz/>>.

³² ČESKO. *Kasuistiky*. Fond ohrožených dětí [online]. ©2014 [Cit. 2014–01–25]. Dostupné z: WWW:<<http://www.fod.cz/>>.

³³ Mufsonová, S., Kranzová, R. O týrání a zneužívání. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1996. Str. 6 – 7.

³⁴ Langmeier, J., Balcar, K., Špitz, J. Dětská psychoterapie. Praha : Portál, 2000. Str. 303.

8. Pachatelé dopouštějící se týrání a zanedbávání

- lidé, kteří se nedovedou dostatečně ovládat a mají obecně zvýšený sklon reagovat násilím. (Jde o jedince s anomálním vývojem osobnosti, duševně nemocné, alkoholiky, toxikomany, kteří v rámci abúzu ztrácejí zábrany, s organickým poškozením mozku apod.³⁵
- lidé soustředění na své problémy nebo zájmy, které dítě nadměrně zatěžuje.
- lidé kteří o děti obecně nestojí, jsou jim na obtíž, mají jiný hodnotový systém.
- lidé s negativní zkušeností z dětství, kteří byli sami zanedbáváni či týráni – 70 % násilníků bylo samo v dětství týráno a všichni byli tvrdě fyzicky trestáni (Krejčířová 2001).]³⁶

9. Oběti týrané a zanedbávané

Násilí znamená uplatňování síly, moci, převahy – jde o zneužití moci nad někým. Proto právě děti představují pro násilníka v mnoha ohledech vhodný objekt – jsou fyzicky slabší, psychicky a sociálně nezralé a v mnoha ohledech na dospělých (v případě rodinného násilí přímo na agresorovi) závislé.³⁷

Obětí týrání – zneužívání se může stát člověk v kterémkoliv věku. Může být týrán již prenatálně – matka dělá záměrně to, o čem je přesvědčena, že to může poškodit plod (např. Se bije různou silou do břicha – tzv. Syndrom bitého plodu).³⁸

Děti, které bývají týrány:

- děti, jejichž chování je nesrozumitelné a jejichž výchova je proto náročnější. Může jít např. O úzkostné děti, které provokují svou ustrašeností, děti neslyšící nebo mentálně postižené apod.
- děti, které svým chováním rodiče nadměrně zatěžují, dráždí a vyčerpávají, vyvolávají jejich nechuť či odpor. Jsou to především děti trpící syndromem hyperaktivity, děti nemocné, děti s tzv. Obtížným temperamentem apod., u nichž převažuje negativní emoční ladění, sklon k afektivním projevům, zvýšená aktivita spojená se sníženou adaptabilitou. (Krejčířová 2001).
- děti, jež nesplňují očekávání rodičů, nějakým způsobem je zklamaly. Jsou to např.

---

³⁵ Vágnerová, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha : Portál, 2008. Str. 595.

³⁶ Vágnerová, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha : Portál, 2008. Str. 595.

³⁷ Špatenková, N., a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004. Str. 126.

³⁸ Kolektiv autorů. Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém. Praha : Ireas, 2007. Str. 28.

Děti postižené, nehezké, neprospívající, sociálně neobratné, nešikovné.³⁹

10. Rizikové faktory týrání a zanedbávání

Ženy zdaleka nejsou jen něžnými bytostmi. Dokážou být násilné a kruté.⁴⁰ Záměrné ubližování dítěti není přímočarý proces vedoucí od pachatele směrem k oběti. Při jeho vzniku hrají roli desítky skutečností na straně dítěte, jeho rodičů, rodiny, prostředí, ve kterém rodina žije a koneckonců celé společnosti.

Tyto skutečnosti působí tak, že se někdy spojují, čímž vytvářejí úrodnou půdu pro špatné zacházení s dítětem ve smyslu tělesného a psychického týrání, zanedbávání či sexuálního zneužívání. Bez ohledu na to, jestli tyto podmínky působí na vznik ubližování dítěti přímo, nebo nepřímo, říkáme jim tzv. Rizikové faktory. V centru jejich působení však nestojí dítě, ale dospělý jedinec, který má v naprosté většině případů. Všechny předpoklady k tomu, aby svobodně rozhodoval o svém konání.⁴¹

10.1. Riziková dospělí

Zpravidla primární vychovatelé dítěte, bývají:

- lidé s anomálním vývojem osobnosti (psychopatie), zvláště ty s agresivními povahovými rysy,
- někteří lidé psychicky nemocní (psychopati), někteří lidé s neurotickými obtížemi (chronická frustrace se mění v agresi),
- alkoholici, toxikomani atd.⁴²

---

³⁹ Vágnerová, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha : Portál, 2008. Str. 595 – 596.

⁴⁰ Drahomír, Š., Špatenková, N., a kol. Praha : Portál, 2011. Str. 65.

⁴¹ Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha : G plus G, 1999. Str. 87.

⁴² Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 108.

10.2. Rizikové děti

- rizikové děti jsou nejspíše ty, kterým v důsledku jejich zvláštností není dobře rozumět.⁴³
- děti znevýhodněné somaticky a psychicky.
- děti, které rodiče zatěžují, dráždí apod.⁴⁴

10.3. Rizikové situace

Prototypem je to zkratkovité jednání např: otce nebo matky v návalu žárlivé pomstychtivosti, když objevili (zradu), toho druhého a chtějí mu ublížit na tom nejcennějším, co má – tzv. Medein komplex.⁴⁵

11. Následky zdravotní, psychické, sociální

Třebaže každá osoba snáší agresi jinak, většina obětí se s největší pravděpodobností nevyhne dvěma pocitům – studu a vině.⁴⁶

Opakovaný prožitek utrpení může vést k inhibici citového prožívání, jde o obranou reakci, která snižuje subjektivní zátěž. Týrané děti mohou být apatické, neschopné prožívat radost, popř. Neschopné projevat jakékoli emoce. Nepříznivým důsledkem tohoto obranného mechanismu je ztráta schopnosti rozumět vlastním emocím, tyto děti nejsou schopné adekvátně prožívat a ani nedovedou své pocity správně popsat. Jindy zůstává schopnost citového prožívání zachován, ale převažuje úzkostné vyladění a strach, zvýšené napětí, přecitlivělost a celková dráždivost, zvyšuje se sklon k afektivním výbuchům.⁴⁷

Sociální izolace je zřejmě nejtěžší deprivací. Její následky jsou velmi těžké. Duševní vývoj dítěte je hrubě opožděn, řeč není vyvinuta vůbec a užitečné sociální návyky nejsou vytvořeny. Dítě vypadá jako těžce slabomyslné a je také za

---

⁴³ Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 108.

⁴⁴ Fischer, S., Škoda, J. Sociální patologie. Praha : Grada, 2009. Str. 150.

⁴⁵ Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 108 – 109.

⁴⁶ Stéphane, B., Gravillonová, I. Šikana ve škole, na ulici, doma : jak bránit své dítě. Praha : Albatros, 2006. Str 29

⁴⁷ Vágnerová, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha : Portál, 2008. Str. 613.

takové často pokládáno.⁴⁸

11.1. Následky fyzické

Fyzické násilí je pravděpodobně v rámci syndromu CAN nejpodrobněji prozkoumaný a popsáný jev. Jedná se o všechny akty fyzického násilí na dětech, jehož následkem jsou zranění různé intenzity:

- Modřiny, odřeniny, lysiny po vytrhaných vlasech, řezné, sečné a bodné rány, stopy po opaření horkou vodou, známky pálení např. Cigaretou, spáleniny na dlaních, chodidlech, zádech nebo sedací části (např. Od kamen nebo jiných topných těles apod.) a v mnohé další.⁴⁹

11.2. Následky psychické

Psychická deprivace (podle mezinárodní konvence dnes označovaná jako emoční zanedbanost) se naproti tomu týká spíše hlubších složek osobnosti – především rozvoje poznávacích a emočních funkcí. U některých deprivovaných dětí je nejnápadnější jejich celkové psychomotorické opoždění v útlém věku, zejména retardace vývoje řeči a sociálních dovedností.⁵⁰ K dlouhodobým psychickým důsledkům patří zejména deprese, (včetně vyšší suicidality), špatné sebezpojetí a sebe znehodnocení. Pokud bylo zneužití spojeno s násilím, rozvíjí se často posttraumatická stresová porucha.⁵¹

Důsledkem takového jednání může být:

- Zadrhování v řeči, koktání, tiky, psychosomatické reakce (bolest hlavy, břicha, mdloby, respirační psychosomatické poruchy), pomočování (enuréza), ustrašenost, nervozita, nesoustředěnost, pocity viny, uzavřenost, stažení ze sociálních kontaktů, depresivita, malá sebedůvěra, netypická (nápadně přehnaná) obava před důsledky různého chování, lhaní.⁵²

Následky deprivace nemusí být v každém případě negativní a těžké, v některých

---

⁴⁸ Langmeier, J., Matějček, Z. Psychická deprivace v dětství. Praha : Avicenum, 1974. Str. 33.

⁴⁹ Špatenková, N., a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004. Str. 126.

⁵⁰ Langmeier, J., Balcar, K., Špitz, J. Dětská psychoterapie. Praha : Portál, 2000. Str. 301.

⁵¹ Langmeier, J., Balcar, K., Špitz, J. Dětská psychoterapie. Praha : Portál, 2000. Str. 318.

⁵² Špatenková, N., a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004. Str. 127.

případech překoná dítě závažnou deprivaci takřka bez problémů, nebo může být ovlivněno dokonce i příznivě.⁵³

11.3. Sexuální následky

Fyzické násilí má zvláště traumatizující dopad v případě znásilnění: škody budou tak či tak enormní, přesto následky sexuálního zneužití budou škodlivější, bylo-li dítě zároveň brutálně napadeno a zbito, než když se ho někdo snažil nalákat a předcházet si jej bonbony a jinými dárky.⁵⁴

Mezi nejnapadnější příznaky sexuálního násilí patří:

- Bolesti hlavy, břicha, opuchliny, modřiny, odřeniny nebo krvácení v oblasti vnějších rodidel a na zadečku, bolesti při močení, bolesti při chůzi nebo sezení, opakující se záněty pochvy, ranky a oděrky v ústech.
- Věkově neadekvátní vyjadřování týkající se sexuálních praktik, nadměrný zájem o sexuální témata, intenzivní autoerotika nebo flirtování, předvádění sexuálního chování nebo sexuálního násilí na hračkách, panenkách apod.⁵⁵

12. Postoje a reakce okolí k týrání a zanedbávání dětí

Představa rodiny jako jednotky, jejíž soukromí musí být chráněno za všech okolností, také lidem často brání, aby zasáhli do života rodin, ve kterých dochází ke zneužívání a týrání. Představa, že děti jsou vlastnictvím svých rodičů a nenese za ně odpovědnost celá společnost, působí, že mnoho dětí zůstává izolováno v nebezpečných situacích a jsou týrány a zneužívány.⁵⁶

Ustanovení § 42 odst. 1 zák. Zdůrazňuje zájem společnosti na řádné výchově dětí. Z tohoto důvodu jsou zde upravena dvě významná oprávnění:

- a) Každý (tj. Jak osoby fyzické, tak jakékoliv právnické osoby, spolky a občanská sdružení) je oprávněn upozornit rodiče na závadné chování jejich dětí.
- b) Na takové chování dětí nebo na vážné porušení práv a povinností rodičů může

---

⁵³ Langmeier, J., Matějček, Z. Psychická deprivace v dětství. Praha : Avicenum, 1974. Str. 168.

⁵⁴ Stéphane, B., Gravillonová, I. Šikana ve škole, na ulici, doma : jak bránit své dítě. Praha : Albatros, 2006. Str. 29.

⁵⁵ Špatenková, N., a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004. Str. 127.

⁵⁶ Mufsonová, S., Kranzová, R. O týrání a zneužívání. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1996. Str. 68.

v zájmu dítěte kdokoliv upozornit orgán sociálně právní ochrany dětí, soud nebo jiný oprávněný orgán.⁵⁷

Teenageři, kteří jsou týráni a zneužíváni se to často pokoušejí utajit před učiteli, přáteli a v případě sexuálního zneužívání i před ostatními členy rodiny.⁵⁸

Postoj k pachateli

Postoj veřejnosti k násilí, které je páchané na dětech, je negativní, ale převážně pasivní.⁵⁹

Postoj k oběti

Dítě, které bylo týráno či zneužíváno, získává zveřejněním této skutečnosti určité sociální stigma. Dítě je sice obětí, ale lidé k němu zachovávají určitý odstup, zejména pokud bylo zneužíváno. Tím, že je dětská sexualita tabuizována, stává se zneužívání větším stigmatem, oběť ztrácí dětskou roli s jejími privilegii, což se projevuje v reakcích společnosti. Dítě – oběť bývá veřejnosti obvykle hodnoceno ambivalentně. Lidé je litují, zneužívání větším stigmatem, oběť ztrácí dětskou roli s jejími privilegii, což se projevuje v reakcích společnosti. Dítě – oběť bývá veřejnosti obvykle hodnoceno ambivalentně. Lidé je litují, ale zároveň se od něho distancují. Je poznamenané, zneuctěné, a tudíž mimo sociální normu.⁶⁰

13. Právní pojetí týrání a zanedbávání dětí

V této části bych se zaměřil zejména na právní pojetí syndromu CAN. Rád bych zde vyjmenoval listiny, zákony a různé úmluvy, ať už místních či mezinárodních formátů na ochranu dětí.

Prvním mezinárodním dokumentem, týkajícím se právního postavení dítěte ve společnosti včetně závazků zúčastněných států poskytnout dítěti potřebnou ochranu byla tzv. Ženevská Deklarace práv dítěte, kterou přijala Společnost národů v roce 1924.⁶¹

Jedním z nejdůležitějších dní v historii vztahu dítěte a společnosti byl 20.

---

⁵⁷ Hrušáková, M., Králíčková, Z. České rodinné právo. Brno : Mu., a nakladatelství doplňek, 1998. Str. 286.

⁵⁸ Mufsonová, S., Kranzová, R. O týrání a zneužívání. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1996. Str. 94.

⁵⁹ Vágnerová, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha : Portál, 2008. Str. 630.

⁶⁰ Vágnerová, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha : Portál, 2008. Str. 630.

⁶¹ Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha : G plus G, 1999. Str. 36.

listopad 1989, kdy byla v OSN přijata Úmluva o právech dítěte, která byla ratifikována Federálním shromážděním tehdejšího Československa v r. 1991.

Ochrana rodiny a mládeže je v první řadě zakotvena v základních mezinárodních dokumentech a úmluvách: v článku 16 Všeobecné deklarace lidských práv, v článku 23 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (vyhláška č. 220/1976 Sb.) a v článku 12 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod (vyhláška č. 109/1992 Sb.).⁶²

Listina lidských práv a svobod

Zákon č.2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů je součástí ústavního pořádku České republiky. Chrání všechna základní lidská práva, která jsou nezadatelná, nezczitelná, nepromlčitelná a nezrušitelná. Ochranou dětí se listina zabývá zejména v hlavě druhé, oddílu prvním a v hlavě čtvrté. Ochrana práv člověka, a tím i dítěte, je Listině lidských práv a svobod uváděna člancích 5, 6, 7 a 32:

Čl. 5 Každý je způsobilý mít práva.

Čl. 6 Každý má právo na život. Lidský život je hoden ochrany již před narozením. Nikdo nesmí být zbaven života.

Čl. 7 Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.

Čl. 32 Rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. Zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena. Děti narozeny v manželství i mimo něj mají stejná práva. Péče o děti a jejich výchova je právem rodičů, děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona.⁶³

Přijetím zákona č. 135/2006 Sb., jímž se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím (dále jen zákon na ochranu před domácím násilím) se ČR zařadila mezi státy EU, které mají ve svém právním řádu komplexně upravenou ochranu

---

⁶² Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 185.

⁶³ ČESKO. Zákon č. 2/1993 Sb., ze dne 16. 12. 1992, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

ohrožených osob před domácím násilím. Tímto zákonem byly novelizovány zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, a zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení.

64

Veškeré toto úsilí také vyvrcholilo v mimořádnou událost, když z pomocné organizace UNRY, snažící se pomoci válkou poškozeným zemím, vznikla na začátku padesátých let polovládní organizace na půdě Organizace spojených národů – Dětský fond spojených národů – UNICEF. Ten převzal veškerou iniciativu v mezinárodní pomoci nejvíce ohroženým dětem.⁶⁵

Přestupkový zákon na ochranu dětí

O přestupek se jedná, pokud došlo k úmyslnému narušení dětské důstojnosti a použití nepřiměřených opatření vůči němu.

Skutková podstata je upravena v zákoně č.200/1990 Sb., zákon o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.⁶⁶

Zákon o sociálně – právní ochraně dětí

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí, představuje soubor různých opatření a nástrojů, které je potřeba použít včas, účelně s vědomím, že základním principem při poskytování ochrany dětí je jejich nejlepší zájem a blaho.

Orgány sociálně-právní ochrany musí respektovat:

1. Sociálně-právní ochrana se poskytuje všem dětem bez rozdílu, bez jakékoliv diskriminace podle rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního, etnického nebo sociálního původu.
2. Sociálně-právní ochrana se až na výjimky poskytuje bezplatně.
3. Sociálně-právní ochrana se poskytuje všem dětem mladším 18 - ti let.

Stát je odpovědný za ochranu dětí před tělesným nebo duševním násilím za ochranu jejich zdravého vývoje z hlediska fyzického, psychického a mravního a ostatních aspektů integrity dítěte jako nositele práv daných Ústavou, Listinou

---

⁶⁴ Drahomír, Š., Špatenková, N., a kol. Praha : Portál, 2011. Str. 132.

⁶⁵ Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha : G plus G, 1999. Str. 36.

⁶⁶ Skutková podstata je upravena v zákoně č.200/1990 Sb., zákon o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

základních práv a svobod a práv vyplývajících z mezinárodních závazků ČR.⁶⁷

Cílem sociálně-právní ochrany dětí je též sanace rodin. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí říká, v § 2 odst. 2: Sociálně-právní ochrana se poskytuje dítěti, které má trvalý pobyt na území České republiky, má podle zvláštního právního předpisu upravujícího pobyt cizinců na území ČR po dobu nejméně 90 dnů, podalo návrh na zahájení řízení o udělení mezinárodní ochrany, nebo je oprávněno trvale pobývat, nebo pobývá s rodičem, který podal žádost o udělení oprávnění k pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území ČR podle zvláštního právního předpisu.

V rozsahu stanoveném tímto zákonem v § 37 a § 42 se sociálně-právní ochrana poskytuje také dítěti, které nemá na území ČR povolen trvalý pobyt nebo není hlášeno k pobytu na území ČR po dobu nejméně 90 dnů podle zvláštního právního předpisu upravujícího pobyt cizinců na území ČR ani není oprávněno podle zvláštního právního předpisu trvale pobývat na území ČR. § 6 demonstrativně vymezuje děti, na které se tento druh ochrany zaměřuje, jsou jimi dále děti:

- a) jejichž rodiče zemřeli
- b) neplní povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti
- c) nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské zodpovědnosti
- d) děti, které byly svěřeny do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do její výchovy;
- e) děti, které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, živí se prostitucí, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší než patnáct let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití;
- f) děti, které se opakovaně dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte;
- g) děti, na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu;
- h) děti, které jsou na základě žádostí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte opakovaně umísťovány do zařízení zajišťujících nepřetržitou péči o děti nebo jejich umístění v takových zařízeních trvá déle než 6 měsíců;

---

⁶⁷ Novotná, V. Zákon o sociálně – právní ochraně dětí, komentář. Praha : Linde, 2007, s. 7.

i) děti, které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami;

j) děti, které jsou žadateli o azyl odloučenými od svých rodičů, popřípadě jiných osob odpovědných za jejich výchovu;

Pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí. Jinými fyzickými nebo právnickými osobami odpovědnými za výchovu dítěte se pro účely tohoto zákona rozumí osoby, kterým bylo dítě svěřeno do výchovy rozhodnutím příslušného orgánu.

V § 7 odst. 2 je uvedeno, že kdokoliv má pochybnosti o tom, že v jakékoli rodině nejsou rodiče schopni dostát svým rodičovským povinnostem a dítě je tím ohroženo, je oprávněn oznámit tuto skutečnost orgánu pro sociálně-právní ochranu dítěte. Jedná se o právo každého, nelze zaměňovat s oznamovací povinností dle trestního zákona.

V § 8 je uvedeno právo dítěte požádat o pomoc orgán sociálně-právní ochrany dětí, školy, státní orgány a tyto subjekty jsou povinny dítěti poskytnout pomoc.

Dále podle § 10 odst. 4 platí také tzv. **obecná oznamovací povinnost**, která se vztahuje na školy, státní orgány, zdravotnická zařízení a další, kdy jsou tyto instituce povinny oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností jakékoliv skutečnosti, které by svědčily o tom, že se jedná o děti, na něž se sociálně-právní ochrana zaměřuje. Tuto skutečnost je třeba oznámit ihned, bez zbytečného odkladu po tom, co se instituce o dané skutečnosti dozví.

Velmi podstatná je podle § 10 odst. 5 **zvláštní oznamovací povinnost** směřující ke zdravotnickým zařízením, jež jsou povinny neprodleně oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, že se v daném zdravotnickém zařízení nachází dítě, které tam matka po porodu opustila a zanechala. Takové dítě se pak považuje za zanedbávané a psychicky týrané.⁶⁸

Orgány sociálně – právní ochrany dětí

Stěžejní roli v systému péče o dětské oběti domácího násilí mají orgány sociálně – právní ochrany dětí (OSPOD), jejichž úkolem je zejména ochrana práv dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, na ochranu oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany

---

⁶⁸ Novotná, V. Zákon o sociálně- -právní ochraně dětí, komentář. Praha: Linde, 2007, s. 20.

jeho jmění a na působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny.⁶⁹

Činnost OSPOD v oblasti domácího násilí je rozpracována v různých metodických doporučeních, jako je Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně – právní ochrany dětí, který v roce 2006 vydalo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (dále jen MPSV ČR) ve spolupráci s Psychosociálním centrem Acorus, nebo Metodické doporučení k postupu orgánů sociálně – právní ochrany dětí v případech domácího násilí vydané v roce 2010 MPSV ČR.⁷⁰

Opatření sociálně – právní ochrany dětí

Do opatření sociálně – právní ochrany dětí patří:

- **předběžná opatření**

Jednotlivé formy náhradní péče o děti, které máme dnes k dispozici, můžeme seřadit podle toho, jak se blíží tzv. Normální, přirozené, pokrevní rodině.⁷¹

- **náhradní rodinná péče která zahrnuje:**

- osvojení
- pěstounská péče
- poručnictví
- svěření dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče a další.

- **ústavní výchova**

Předběžné opatření

Dalším průlomovým institutem na ochranu před domácím násilím je speciální typ předběžného opatření nařízeného soudem podle § 76 b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen o. s. ř.).

Jeho cílem je zajistit ochranu ohrožené osoby (personální ochrana) a ochranu společného obydlí, kde docházelo k incidentům domácího násilí (teritoriální ochrana).⁷²

Náhradní rodinná péče zahrnující:

---

⁶⁹ Drahomír, Š., Špatenková, N., a kol. Praha : Portál, 2011. Str. 122.

⁷⁰ Drahomír, Š., Špatenková, N., a kol. Praha : Portál, 2011. Str. 122.

⁷¹ Matějček, Z. Dítě a rodina. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1992. Str. 185.

⁷² Drahomír, Š., Špatenková, N., a kol. Praha : Portál, 2011. Str. 136.

Osvojení - optimální formou náhradní výchovy a náhradní rodinné péče je osvojení, kterým vznikají mezi osvojitelem a osvojencem vztahy jako mezi rodiči a dětmi a mezi osvojitelem a osvojencem a příbuznými osvojitele vztahy příbuzenské.⁷³ O osvojení nezletilého rozhodne soud na návrh osoby, která chce dítě osvojit. K návrhu na osvojení dítěte z ciziny nebo do ciziny připojí návrhovateli rozhodnutí příslušného orgánu veřejné moci o souhlasu s osvojením.⁷⁴

Pěstounská péče - Pěstounská péče je určena dětem, které nemohou vyrůstat ve své biologické rodině, avšak nejsou právně volné k osvojení a ani nebyly přijaty do péče jiné fyzické osoby. Do této formy náhradní rodinné péče je dítě svěřeno na základě rozhodnutí soudu, a také jedině soud může pěstounskou péči zrušit. Chce-li se osobní péče o dítě ujmout osoba příbuzná nebo dítěti blízká, dá jí soud přednost před jinou osobou. Pěstounská péče zaniká dosažením zletilosti dítěte.⁷⁵

Pěstounská péče ve zvláštním zařízení – rodinná skupina - zakládá se na manželském principu. Pěstouny jsou manželé, kteří přijímají do své péče celou skupinu cizích dětí různého věku a pohlaví. Počet dětí ve skupině zpravidla nepřesahuje deset.⁷⁶

Poručenství - je poručenství takové, není-li tu žádný z rodičů, který má a vůči svému dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu, soud jmenuje dítěti poručníka.⁷⁷ Podle § 928 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Poručník má vůči dítěti zásadně všechny povinnosti a práva jako rodič, ale nemá k dítěti vyživovací povinnost. S ohledem na osobu poručníka nebo poměry dítěte, jakož i s ohledem na to, z jakého důvodu rodiče nemají všechny povinnosti a práva, může být výjimečně okruh povinností a práv poručníka vymezen jinak.⁷⁸

---

⁷³ Novotná, V., Fejt, V. Sociálně – právní ochrana dětí. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. Str. 73.

⁷⁴ ČESKO. § 796 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., ze dne 1. 1. 2014 občanský zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*.

⁷⁵ ČESKO. *Pěstounská péče*. Středisko náhradní rodinné péče [online]. © 2014[Cit. 2014-01-25]. Dostupné z: WWW:<<http://www.nahradnirodina.cz/>>.

⁷⁶ Matějček, Z. *Dítě a rodina*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. Str. 185.

⁷⁷ ČESKO. § 928 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., ze dne 1. 1. 2014 občanský zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*.

⁷⁸ ČESKO. § 928 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., ze dne 1. 1. 2014 občanský zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*.

Svěření dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče - jde o svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče, o kterém může soud rozhodnout, vyžaduje li to zájem dítěte a fyzická osoba poskytuje záruku řádné výchovy a se svěřením dítěte souhlasí.⁷⁹

Ústavní výchova - jsou-li výchova dítěte nebo jeho tělesný, rozumový či duševní stav, anebo jeho řádný vývoj vážně ohroženy nebo narušeny do té míry, že je to v rozporu se zájmem dítěte, anebo jsou-li tu vážné důvody, pro které rodiče dítěte nemohou jeho výchovu zabezpečit, může soud jako nezbytné opatření také nařídit ústavní výchovu. Učiní tak zejména tehdy, kdy dříve učiněná opatření nevedla k nápravě. Soud přitom vždy zvažuje, zda není na místě dát přednost svěření dítěte do péče fyzické osoby.⁸⁰ V případě, že rodiče nemohou z vážných důvodů zabezpečit výchovu dětí na přechodnou dobu, svěří soud dítě do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, a to na dobu nejdéle šest měsíců.⁸¹

Úmluva o právech dítěte

Česká republika tuto úmluvu ratifikovala v lednu roku 1991. Tehdejší Československá federativní republika úmluvu podepsala 30. 9. 1990, a také došlo k její ratifikaci prezidentem. Úmluva o právech dítěte je platná od 6. 2. 1991. Poté, co došlo k rozpadu Československé federativní republiky, a vznikla Česká republika, oznámila naše republika, že se i nadále cítí být vázána touto úmluvou.

K Úmluvě o právech dítěte přistoupilo dosud více než 200 států světa, jedná se tedy o mezinárodní smlouvu s největším počtem smluvních stran. Kontrolním orgánem, který působí dohled nad „Úmluvou“ je Výbor pro práva dítěte. Tomuto orgánu jsou státy povinny předkládat zprávu o opatřeních, dodržování úmluvy a o pokroku, kterého se státu podařilo dosáhnout v oblasti této úmluvy. Výbor není oprávněn zabývat se individuálními stížnostmi.

Články úmluvy, které se bezprostředně vztahují k problematice týraných dětí:

Článek 19 - Zavazuje státy, aby učinily všechna nezbytná opatření zákonodárná, správní, sociální a výchovná k zajištění ochrany dětí před jakýmkoli tělesným či duševním, urážením nebo zneužíváním, včetně sexuálního zneužívání, zanedbávání nebo nedbalým zacházením, trýzněním nebo vykořisťováním během doby, kdy jsou

---

⁷⁹ Novotná, V., Fejt, V. Sociálně – právní ochrana dětí. Praha : Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. Str. 71.

⁸¹ ČESKO. § 971 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., ze dne 1. 1. 2014 občanský zákoník. In *Sbírka Zákonů České republiky*.

v péči jednoho nebo obou rodičů, zákonných zástupců nebo jakýchkoli jiných osob starajících se o dítě.

Článek 20 - Dítě dočasně nebo trvale zbavené svého rodinného prostředí nebo dítě, které ve svém vlastním zájmu nemůže být ponecháno v tomto prostředí, má práva na zvláštní ochranu a pomoc poskytovanou státem. Státy, které jsou smluvní stranou Úmluvy, zabezpečují takovému dítěti v souladu se svým vnitrostátním zákonodárstvím náhradní péči.⁸²

13.1. Trestněprávní úprava v souvislosti se syndromem CAN

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

§ 146 Ublížení na zdraví

(1) Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

§ 168 Obchodování s lidmi

(1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá dítě, aby ho bylo jiným užito

a) k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla,

b) k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla,

c) k službě v ozbrojených silách,

d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo

e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kdo kořistí z takového jednání,

bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.

§ 169 Svěření dítěte do moci jiného

(1) Kdo za odměnu svěří dítě do moci jiného za účelem adopce nebo pro jiný obdobný účel, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

§ 171 Omezování osobní svobody

(1) Kdo jinému bez oprávnění brání užívat osobní svobody, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.⁸³

⁸² Novotná, V. Zákon o sociálně – právní ochraně dětí, komentář. Praha : Linde, 2007, s. 20.

⁸³ ČESKO. § 146, §168, 169, §171, zákon č. 40 / 2009 Sb., ze dne 8. 1. 2009, trestní zákoník. In *Sbírka zákonů ČR*.

§ 187 Pohlavní zneužití

(1) Kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.

§ 195 Opuštění dítěte nebo svěřené osoby

(1) Kdo opustí dítě nebo jinou osobu, o kterou má povinnost pečovat a která si sama nemůže opatřit pomoc, a vystaví ji tím nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

§ 198 Týrání svěřené osoby

(1) Kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

§ 199 Týrání osoby žijící ve společném obydlí

(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.

§ 201 Ohrožování výchovy dítěte

(1) Kdo, byť i z nedbalosti, ohrozí citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že

a) svádí ho k zahálčivému nebo nemravnému životu

b) umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život

c) umožní mu opatřovat pro sebe nebo pro jiného prostředky trestnou činností nebo jiným zavrženíhodným způsobem, nebo

d) závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.⁸⁴

Chtěl bych zde podrobněji popsat alespoň několik jednotlivých trestných činů vztahujících se k dětem.

Začal bych Trestným činem týrání svěřené osoby § 198 zák. č. 40 / 2009 Sb., trestního zákona, kde stojí:

(1) Kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,

b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,

---

⁸⁴ ČESKO. § 187, § 195, § 198, § 199, § 2001, zákon č. 40 / 2009 Sb., ze dne 8. 1. 2009, trestní zákoník. In Sbirka zákonů ČR.

c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo

d) páchá-li takový čin po delší dobu.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo

b) smrt⁸⁵

- tento TČ., byl popsán ve starém trestním zákoníku § 215 zákona č. 140 / 1961 Sb., nyní jej nahradil současný § 198 zákona č. 40 / 2009 Sb., trestního zákona. U nového trestního zákoníku došlo ke zpřísnění trestních sazeb a došlo k rozšíření aplikovatelnosti na více případů.

Dále bych uvedl TČ., opuštění dítěte § 195 zák. č. 40 / 2009 Sb., trestního zákona, kde stojí:

(1) Kdo opustí dítě nebo jinou osobu, o kterou má povinnost pečovat a která si sama nemůže opatřit pomoc, a vystaví ji tím nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) na dítěti mladším tří let,

b) opětovně, nebo

c) na nejméně dvou osobách.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.⁸⁶

- u tohoto TČ., došlo ke zpřísnění trestů a došlo k větší aplikovatelnosti na různé situace.

TČ., Zanedbání povinné výživy § 196 zák. 40 / 2009 Sb., trestního zákona, kde stojí:

(1) Kdo neplní, byť i z nedbalosti, svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat

---

⁸⁵ ČESKO § 198 zákon č. 40 / 2009 Sb., ze dne 8. 1. 2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*.

⁸⁶ ČESKO § 195 zákona č. 40 / 2009 Sb., ze dne 8. 1. 2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*.

jiného po dobu delší než čtyři měsíce, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Kdo se úmyslně vyhýbá plnění své zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než čtyři měsíce, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, vydá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 oprávněnou osobu nebezpečí nouze.⁸⁷

- tento TČ., je v novém zákoníku upraven přísněji. Došlo např. ke zkrácení doby neplnění zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného a to z šesti měsíců na čtyři měsíce.

TČ., Vražda § 140 zák. 40 / 2009 Sb., trestního zákona, kde stojí:

(1) Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až osmáct let.

(2) Kdo jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let.

(3) Odnětím svobody na patnáct až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) na dvou nebo více osobách,

b) na těhotné ženě,

c) na dítěti mladším patnácti let,

d) na úřední osobě při výkonu nebo pro výkon její pravomoci,

e) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,

f) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,

g) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,

h) opětovně,

i) zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, nebo

j) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch nebo ve snaze zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin nebo z jiné zavrženíhodné pohnutky.

---

⁸⁷ ČESKO § 196 zákona č. 40 / 2009 Sb., ze dne 8. 1. 2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*.

(4) Příprava je trestná.⁸⁸

- nový zákoník tento TČ., posuzuje přísněji. Jednak se zpřísnila hranice úmyslného usmrcení a to z 10 až 15 let na nově 10 až 18 let. Dále se např. rozšířil okruh trestu i na usmrcení tlumočnicků, svědků, znalců s výkonem jejich pravomocí a mnohé další.

Dále sem patří trestné činy ublížení na zdraví § 145 a 146, znásilnění § 185, vydírání § 175, ohrožení mravní výchovy mládeže § 201, zanedbání povinné výživy § 196, únosu § 200, týrání osoby žijící ve společném obydlí § 199, svádění k pohlavnímu styku § 202 a další.

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině

Zákon o rodině, v souvislosti s daným tématem uvádí následující paragrafy:

§ 6 odst. 4 - Při rozhodování o svěřeni dítěte do výchovy rodičů soud sleduje především zájem dítěte s ohledem na jeho osobnost, zejména vlohy, schopnosti a vývojové možnosti, a se zřetelem na životní poměry rodičů. Dbá, aby bylo respektováno právo dítěte na péči obou rodičů a udržování pravidelného osobního styku s nimi a právo druhého rodiče, jemuž nebude dítě svěřeno, na pravidelnou informaci o dítěti. Soud přihlédne rovněž k citové orientaci a zázemí dítěte, výchovné schopnosti a odpovědnosti rodiče, stabilitě budoucího výchovného prostředí, ke schopnosti rodiče dohodnout se na výchově dítěte s druhým rodičem, k citovým vazbám dítěte na sourozence, prarodiče a další příbuzné a též k hmotnému zabezpečení ze strany rodiče včetně bytových poměrů.

§ 27 odst. 3 - Jestliže je to nutné v zájmu dítěte, soud styk dítěte s rodičem omezí nebo jej i zakáže.

§ 27 odst. 4 - Vyžaduje-li to zájem dítěte a poměry v rodině, může soud upravit styk dítěte s prarodiči a sourozenci.

§ 31 odst. 1- Rodičovská zodpovědnost je souhrn práv a povinností

a) při péči o nezletilé dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj.

---

⁸⁸ ČESKO § 140 zákona č. 40 / 2009 Sb., ze dne 8. 1. 2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů české republiky*.

§ 31 odst. 2 - *Při výkonu práv a povinností uvedených v odstavci 1 jsou rodiče povinni důsledně chránit zájmy dítěte, řídit jeho jednání a vykonávat nad ním dohled odpovídající stupni jeho vývoje. Mají právo užít přiměřených výchovných prostředků tak, aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a jakkoli ohroženo jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj.*

§ 41 odst. 2 - *Jestliže rodičům brání překážky ve výkonu rodičovské odpovědnosti vůči dítěti, popřípadě je-li dítě ohroženo, je každý z nich oprávněn dovolat se pomoci orgánů sociálně-právní ochrany dětí, jiných státních orgánů, školských a zdravotnických či poradenských zařízení a orgánů obce.*

§ 43 odst. 1 - *Vyžaduje-li to zájem na řádné výchově dítěte, může soud, neučinil-li tak orgán sociálně-právní ochrany dětí, učinit tato opatření:*

- a) *napomene vhodným způsobem nezletilého, jeho rodiče a osoby, kteří narušují jeho řádnou výchovu;*
- b) *stanoví nad nezletilým dohled a provádí jej za součinnosti školy, občanských sdružení v místě bydliště nebo na pracovišti;*
- c) *uloží nezletilému omezení, které zabrání škodlivým vlivům na jeho výchovu, zejména návštěvu podniků a zábav pro nezletilého vzhledem k jeho osobě nevhodných.*⁸⁹

Zákonu rodině byl zrušen zákonem č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník ke dni 1. 1. 2014.

14. Pomoc a péče týraným a zanedbávaným dětem

Nejúčinnější pomoc, kterou můžeme svému napadenému dítěti poskytnout, vychází z umírněné reakce oproštěné od příslušného dramatizování nebo naopak přehnaného zlehčování.⁹⁰

Nezastupitelnou roli v systému pomoci osobám ohroženým domácím násilím mají tzv. Intervenční centra (I. C). Bez jejich existence by systém jako celek nefungoval.

Dosavadní zkušenosti této specializované služby v ČR, ukazují správnost a opodstatněnost zvolené cesty, protože k účinné pomoci osobám ohroženým domácím

---

⁸⁹ Plecítý, V. Zákon o rodině, komentář, judikatura, prováděcí předpisy. Praha : Eurounion, 2007, s. 33 – 65.

⁹⁰ Stéphane, B., Gravillonová, I. Šikana ve škole, na ulici, doma : jak bránit své dítě. Praha : Albatros, 2006. Str. 42.

násilím nestačí pouze existence – byť jakkoli propracované – právní úpravy, je nutné zároveň vytvářet podmínky pro následnou pomoc těmto osobám, jež v našem státě zajišťují intervenční centra prostřednictvím kvalifikovaných a odborně proškolených odborníků.⁹¹

Krizovou intervencí můžeme vymezit jako specifikovanou pomoc osobám, které se ocitly v krizi. Tvoří ji různé formy pomoci, které mají za úkol vrátit jedinci jeho psychickou rovnováhu, narušenou kritickou životní událostí.

Krizová intervence zahrnuje především pomoc:

- psychologickou,
- lékařskou,
- sociální,
- právní.⁹²

Dobrá znalost právního rámce je v procesu krizové intervence nejen potřebná, protože zvyšuje jistotu a odbornou kompetenci pracovníka v krizové intervenci a pomáhá řešit některá dilemata, ale v řadě případů je i nezbytná, a to nejen v procesu pomoci klientovi, ale i pro ochranu samotného pracovníka.

Mezi základní právní aspekty, ve kterých by se měl každý pracovník krizové intervence orientovat, patří zejména:

- mlčenlivost,
- ochrana osobních údajů a
- oznamovací povinnost.⁹³

V rámci sociální pomoci je krizová intervence chápána jako činnost směřující k okamžitému sociálnímu zásahu zaměřenému na osoby, které se ocitly v akutní krizové situaci. Zahrnuje služby sociální intervence poskytované osobám, které se přechodně ocitly nebo žijí v mimořádně obtížných poměrech.⁹⁴

Dále sem zahrnujeme terapeutickou intervenci. V zásadě jde o tři typy terapeutické intervence:

A. Akutní, krizová, řešící, zde a nyní, dané ohrožení či poškození dítěte. Zahrnuje v sobě první diagnózu, zjišťující velikost, závažnost, místo zasažení i nebezpečnost jednotlivých příznaků pro život i zdraví dítěte.

B. Střednědobá intervence, při níž se dokončuje definitivní diagnóza na základě

---

⁹¹ Drahomír, Š., Špatenková, N., a kol. Praha : Portál, 2011. Str. 143.

⁹² Špatenková, N., a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004. Str. 15.

⁹³ Špatenková, N., a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004. Str. 49.

⁹⁴ Špatenková, N., a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha : Grada, 2004. Str. 15.

podrobných vyšetření nejrůznějšího druhu a jejich shrnutí a zhodnocení včetně případných znaleckých posudků, vyžadovaných vyšetřovatelem nebo soudcem.

C. Dlouhodobá intervence zahrnuje komplexní interdisciplinární aktivity, ve prospěch dítěte. Mají za cíl odstranit či aspoň zmírnit všechny škody, způsobené v souvislosti se zasažením dítěte syndromem CAN.⁹⁵

Péče o týrané děti zahrnuje:

- a) včasnou detekci a další dlouhodobou evidenci,
- b) komplexní nápravná opatření,
- c) preventivní opatření.

Včasná detekce a další dlouhodobá evidence vyžaduje, aby každé dítě, které bylo ke kterémukoli lékaři přivezeno s úrazem, bylo nejen ošetřeno, ale současně aby byla vždy vzata v úvahu udávaná příčina úrazu i situace rodiny (spolu s osobností rodičů posuzovanou alespoň na základě krátkého rozhovoru).⁹⁶

Nápravná opatření v případě týrání dítěte mají být skutečně komplexní a mají se týkat jak rodičů, tak samotného dítěte.⁹⁷

Preventivní opatření se dnes kladou do popředí práce v této oblasti péče o děti. Prokázalo se totiž, že určité charakteristiky rodičů náchylných k pozdějšímu týrání lze rozpoznat ještě před narozením dítěte a že také v této době (resp. v době perinatální) lze zajistit intervenci cílenou výchovou k rodičovství a případným perinatálním nácvikem.⁹⁸

15. Role nestátních organizací

Nyní bych uvedl několik nestátních organizací, které se zabývají ochranou dětí a také se zabývají rodinou.

Sdružení Linka bezpečí

Jak vyplývá ze samotného názvu organizace, Sdružení bylo založeno za účelem pomoci dětem a mladým lidem nejen v jejich obtížných životních situacích, ale i při jejich každodenních starostech a problémech.

---

⁹⁵ Dunovský, J., a kol. Sociální pediatrie. Praha : Grada, 1999. Str. 240.

⁹⁶ Langmeier, J., Balcar, K., Špitz, J. Dětská psychoterapie. Praha : Portál, 2000. Str. 311.

⁹⁷ Langmeier, J., Balcar, K., Špitz, J. Dětská psychoterapie. Praha : Portál, 2000. Str. 312.

⁹⁸ Langmeier, J., Balcar, K., Špitz, J. Dětská psychoterapie. Praha : Portál, 2000. Str. 315.

Sdružení je akreditováno v rámci systému sociálně-právní ochrany dětí v České republice. Sdružení je dále členem celosvětové asociace dětských linek důvěry ChildHelpline International (CHI).

Zde jsou uvedeny linky, které sdružení provozuje:

- Linka bezpečí 116 111
- Služba vzkaz domu 116 111
- Internetová linka pomoc@linkabezpeci.cz
- Chat linky bezpečí chat.linkabezpeci.cz
- Rodičovská linka 840 111 234 ⁹⁹

Dětské krizové centrum.

Dětské krizové centrum je samostatné pracoviště, zřizované státními či nestátními orgány. Tvoří ji několik funkčních jednotek odborných pracovníků, kteří zajišťují v plném rozsahu klinickou problematiku a péči o děti s CAN a CSA. Dětské krizové centrum pracuje v daném regionu, v němž žije okolo jednoho milionu obyvatel. Navazuje na činnost klinických i dalších pracovišť pro specializovanou péči o děti, zajišťuje preventivní péči, vzdělávací činnost pregraduální a postgraduální v dané oblasti, hodnotí úroveň péče o děti s CAN a pro příslušné instituce vypracovává expertní stanoviska. Úzce spolupracuje s příslušnými orgány péče o rodinu a děti, speciálními školskými zařízeními a s policií. ¹⁰⁰

Bílý kruh bezpečí

Bílý kruh bezpečí (dále jen „BKP“) poskytuje odbornou, bezplatnou a diskrétní pomoc obětem a svědkům trestných činů. Bezodkladná kombinovaná pomoc BKB obětem kriminality obsahuje:

- poskytnutí právních informací
- psychologické poradenství
- sociální poradenství

Pomoc v BKP poskytují odborně způsobilí poradci, konkrétně právníci, psychologové, sociální pracovníci, lékaři. Všichni jsou zpravidla ve svém oboru uznávanými experty, kteří svůj volný čas a znalosti věnují pomoci obětem v občanském sdružení.

---

⁹⁹ ČESKO. O sdružení. Sdružení Linka bezpečí [online]. © 2014 [Cit. 2014-01-25]. Dostupné z WWW:<<http://www.linkabezpeci.cz/>>.

¹⁰⁰ Weiss, P., a kol. Sexuální zneužívání dětí. Praha : Grada, 2005. Str. 169

Komplexní pomoc BKB je poskytována prostřednictvím:

- Celostátní síť poraden BKB
- Centrály BKB
- Linky BKB - 257 317 110 - nonstop pomoc obětem a svědkům trestných činů
- DONA linky - 2 51 51 13 13 - nonstop pomoc obětem domácího násilí
- Intervenčního centra BKB
- Klíčových sociálních pracovníků (případových manažerů) pro zvláště zranitelné oběti a pozůstalé.¹⁰¹

Vzdělávací institut ochrany dětí

Vzdělávací institut ochrany dětí o. p. s. (VIOD) vznikl v roce 2004 při Sdružení Linka bezpečí dětí a mládeže o. s., se sídlem Ústavní 91/95, 181 21 Praha 8 a do rejstříku obecně prospěšných společností byl u Městského soudu zapsán dne 2. 9. 2004. Zařízením VIODu vyvrcholila snaha o zkvalitnění vzdělávání pracovníků zabývajících se ochranou dětí. Vkladem pro VIOD byly výsledky projektu podpořeného Evropskou unií Práva dětí v soudním řízení. Hlavním posláním Vzdělávacího institutu ochrany dětí o. p. s. je zejména:

- podpora vzdělávání v oblasti ochrany dětí,
- vzdělávací a školicí činnosti pro profesionální pracovníky při ochraně dětí,
- podpora studijních programů a studijních pracovišť,
- výzkumná dokumentační a publikační činnost v oblasti prevence patologických jevů v ochraně dětí.¹⁰²

16. Prevence týrání a zanedbávání

Prevence by měla být zajištěna v každé společnosti bez výjimek. Zahrnuje několik oblastí, které se dotýkají mentálního a tělesného zdraví dítěte, rodiče, jejich vzájemného vztahu, vztahu rodičů, podmínek v užším a širším společenství, stavu

---

¹⁰¹ ČESKO. *Bílý kruh bezpečí*. Bílý kruh bezpečí [online]. © 2014 [Cit. 2014-01-25]. Dostupné z WWW:<<http://www.bkb.cz/>>.

¹⁰² ČESKO. *VIOD*. Vzdělávací institut ochrany dětí [online]. © 2014 [Cit. 2014-01-25]. Dostupné z WWW:<<http://www.viod.cz/>>.

společnosti a v dnešním globalizujícím se světě i záruce celého lidského společenství. Cílem prevence je na těchto úrovních předejít vzniku traumatizace dítěte, zabránit jejímu pokračování a zabránit rozvoji dlouhodobých zdravotních, sociálních a psychologických následků na zdraví dítěte. Podle těchto tří cílů se prevence může rozdělit na prevenci primární, sekundární a terciární.¹⁰³

Přijmeme-li definici Světové zdravotnické organizace, pak v primární prevenci budeme spatřovat především taková opatření, která přispívají obecně k podpoře psychického zdraví obyvatelstva. V našem případě jde především o dětskou populaci a o rodiny a ostatní malé a střední společenské skupiny, do nichž děti postupně vrůstají.¹⁰⁴

Primární prevence CAN

A ovšem i ve všech opatřeních, která v jejím rámci jsou podnikána či uplatňována – můžeme rozlišit zhruba tři vrstvy:

1. Zaměřené působení na širokou veřejnost.
2. Zaměřené působení na rodiče a vychovatele, jakož i na ty, kdo se na rodičovství nebo profesionální vychovatelství připravují.
3. Zaměřené působení na odborné pracovníky a tzv. Veřejné činitele – hlavně lékaře, psychology, sociální pracovníky, právníky, soudce, politiky apod.¹⁰⁵

Sekundární prevence

Znamená rozpoznání poruch, onemocnění či jakýchkoli jiných obtíží, a to co nejčastěji, pokud možno již ve stavu jejich klíčení. Z toho pak vyplívá zavedení náležitých opatření, která by jejich dalšímu nepříznivému vývoji zabránila. Zde je tedy vlastní doména poradenské služby. V tomto bodě je věc jasná. Prevence na této úrovni ovšem předpokládá rychle a dobře fungující záchytný systém, tj. zařízení poradenské služby, a pak ovšem i rychle a účinně fungující systém prováděcí.¹⁰⁶

Terciární prevence

Je jakousi nadstavbou prevence sekundární. Má náležitými opatřeními ve prospěch jedince již postiženého (rehabilitací, léčením) zabránit, aby se jeho stav

---

¹⁰³ Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha : G plus G, 1999. Str. 106.

¹⁰⁴ Matějček, Z. Dítě a rodina. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1992. Str. 16.

¹⁰⁵ Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. Str. 104.

¹⁰⁶ Matějček, Z. Dítě a rodina. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1992. Str. 17.

zhoršoval, aby se jeho onemocnění stalo chronickým, aby nynější obtíž přerostla v trvalý handicap, aby postižení vyústilo v trvalou invaliditu. Na terciární preventivní funkci poradenství se vztahuje prakticky totéž, co jsme řekli o prevenci sekundární. ¹⁰⁷

Nejvíce kompetencí v sociálně – právní ochraně dětí je svěřeno soudům a z orgánů sociálně – právní ochrany dětí je svěřeno nejvíc kompetencí obecním úřadům obcí s rozšířenou působností. Pro ochranu dítěte jsou však velmi důležité competence svěřeny i obecnímu úřadu a to jak tomu, ve kterém má dítě trvalý pobyt, tak tomu, ve kterém se dítě nachází v okamžiku nouze. ¹⁰⁸

Obec

Kompetence obce v samostatné působnosti.

Obecní úřad

- vytvoří předpoklady pro kulturní, sportovní, jinou zájmovou a vzdělávací činnost dětí (§ 10 odst. 2 zákona o SPO);
- může zřizovat zařízení sociálně-právní ochrany (§ 39 zákona o SPO).

Kompetence obecního úřadu v přenesené působnosti. Obecní úřad v přenesené působnosti:

je povinen (§ 10 odst. 1 zákona o SPO)

- vyhledávat děti uvedené v § 6 odst. 1 zákona o SPO;
- působit na rodiče, aby plnili povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti;
- projednat s rodiči odstranění nedostatků ve výchově dítěte;
- projednat s dítětem nedostatky v jeho chování;
- sledovat, zda je na základě kontrolních oprávnění zamezováno v přístupu dětí do prostředí, které je z hlediska jejich vývoje a výchovy ohrožující;
- poskytovat nebo zprostředkovat rodičům na jejich žádost poradenství při uplatňování nároků dítěte podle zvláštních právních předpisů;

---

¹⁰⁷ Matějček,Z. Dítě a rodina. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1992. Str. 17.

¹⁰⁸ ČESKO. Středisko náhradnírodinné péče [online]. © 2014 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: WWW:<<http://www.nahradnirodina.cz>>

- oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti uvedené v § 6 odst. 1 zákona o SPO.¹⁰⁹

Obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen

- a) sledovat nepříznivé vlivy působící na děti a zjišťovat příčiny jejich vzniku,
- b) činit opatření k omezování působení nepříznivých vlivů na děti,
- c) pravidelně vyhodnocovat situaci dítěte a jeho rodiny, a to zejména z hlediska posouzení, zda se jedná o dítě uvedené v § 6, podle druhu a rozsahu opatření nezbytných k ochraně dítěte, a poskytovat pomoc rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte,
- d) zpracovat na základě vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny podle písmene c) individuální plan ochrany dítěte, který vymezuje příčiny ohrožení dítěte, stanoví opatření k zajištění ochrany dítěte, k poskytnutí pomoci rodině ohroženého dítěte a k posílení funkcí rodiny a stanoví časový plán pro provádění těchto opatření, a to ve spolupráci s rodiči nebo jinou osobou odpovědnou za výchovu dítěte, dítětem a odborníky, kteří se podílejí na řešení problem dítěte a jeho rodiny,
- e) pořádat případové konference pro řešení konkrétních situací ohrožených dětí a jejich rodin, a to ve spolupráci s rodiči a jinou osobou odpovědnou za výchovu dítěte, dalšími přizvanými osobami, zejména zástupci škol, školských zařízení, zařízení poskytovatelů zdravotních služeb, orgánů činných v sociální oblasti, orgánů policie, státních zástupců, odborných pracovníků v oblasti náhradní rodinné péče, poskytovatelů sociálních služeb a pověřených osob; pro účast na případové konferenci platí § 38 odst. 7 obdobně.¹¹⁰

Orgány s obecnou působností na úseku ochrany dítěte jsou soudy a orgány určené zákonem o SPO, tj. Ministerstvo práce a sociálních věcí, krajské a obecní úřady a ve vztahu k zahraničí Úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí v Brně. Sociálně-právní ochranu dětí zabezpečují též kraje a obce v samostatné působnosti a fyzické a právnické osoby, pokud obdrží pověření k výkonu sociálně právní ochrany.

---

¹⁰⁹ ČESKO. Středisko náhradnírodinnépéče [online]. © 2014 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: WWW:<<http://www.nahradnirodina.cz>>

¹¹⁰ ČESKO. Zákony pro lidi [online]. [cit. 2015-03-10]. Dostupné z WWW:<<http://www.zakonyprolidi.cz/>>

Vůdčím pravidlem pro činnost orgánů sociálně právní ochrany je princip **preventivního působení** na rodinné vztahy, jsou-li zasaženy tak, že přichází v úvahu působení veřejné moci. Opatření sociálně-právní ochrany jsou hierarchicky uspořádána ve vnitřně provázaný celek umožňující volbu nástrojů podle konkrétní situace, v níž se dítě nachází, a podle intenzity ohrožení.¹¹¹

Na základě doporučení OSN, WHO a Rady Evropy by měla být v ČR přijata účinná opatření prevence násilí na dětech, která OSN pravidelně monitoruje a vyhodnocuje. Vláda v roce 2008 schválila Národní strategii prevence násilí na dětech pro roky 2008–2018, která je systémovým krokem řešení prevence násilí na dětech. Národní strategie se zaměřuje na sedm hlavních cílů – podporovat rozvoj rodičovských kompetencí, vytvářet ve školách a na pracovištích klima rovnocenného partnerství a respektu plné sociální komunikace, zajistit dostupnou nabídku volnočasových, zájmových a sportovních aktivit, naplňovat speciální práva dětí umístěných do zařízení ústavní výchovy, usilovat o vytváření bezpečných komunit, zprostředkovat porozumění práv u dětí na ochranu před násilím v celé společnosti s cílem změny jejich postojů a koordinace – hlavní princip multioborového přístupu.¹¹²

Ochrana rodiny také obsažena v těchto dalších mezinárodních dokumentech:

- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech,
- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a svobod,
- Listina základních práv Evropské unie.

---

¹¹¹ ČESKO. Ministerstvo práce a sociálních věcí. *MPSV: Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. MPSV, [cit. 2015-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/>>

¹¹² ČESKO. Zdravotnictví a medicína [online]. [cit. 2015-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.zdravi.e15.cz/>>

PRAKTICKÁ ČÁST

17. Cíl práce

Zjistit, jaká je informovanost respondentů o problematice týrání, zneužívání a zanedbávání dětí a prozkoumání úrovně různých forem používaných preventivních opatření v boji proti tomuto nebezpečnému a v zásadě protispolečenskému jevu.

18. Hypotézy

Byly stanoveny následující hypotézy:

H1: Většina respondentů bude souhlasit s názorem, že se nikdo nemá dopouštět týrání, zneužívání a zanedbávání dětí.

H2: Více než 50 % respondentů si zvolí jako nejúspěšnější formu prevence vyhledávání a vzdělávání osob, u kterých je riziko, že se dopustí týrání, zneužívání či zanedbávání dítěte.

H3: Více než 80 % respondentů bude toho názoru, že tresty za týrání, zneužívání či zanedbávání jsou příliš mírné.

19. Metoda výzkumu

Výzkum byl proveden formou kvantitativního dotazníku. Samotný dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně.¹¹³

Na úvod dotazníku byl respondentům sdělen účel dotazování a podány základní informace o autorovi. Dotazník také obsahoval identifikační údaje respondentů a to věk, pohlaví, bydliště, vzdělání a také dotaz, zda li má respondent dítě. Dále byli respondenti informováni, že jim dotazník nezabere déle než 15 minut času k vyplnění.

19.1. Postup tvorby dotazníku

Dotazník byl vypracován v měsíci květen roku 2014. Získávání budoucích

---

¹¹³ Chráška, M. Metody pedagogického výzkumu. Praha : Grada, 2007. Str. 163.

respondentů probíhalo elektronickou formou, stejně jako jejich samotné vyplňování.

19.2. Vyhodnocení výsledku dotazníku

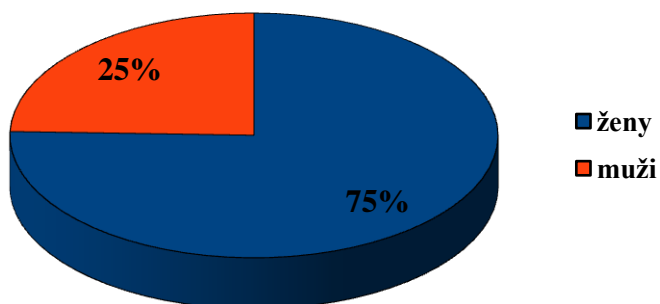
Dotazník vyplnilo celkem 155 respondentů. Návratnost dotazníků byla 63 %.

20. VÝSLEDKY PRŮZKUMU

Otázka č. 1: Pohlaví respondentů

Tabulka č. 1 – Počet respondentů

Počet respondentů	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
muži	38	24,52
ženy	117	75,48

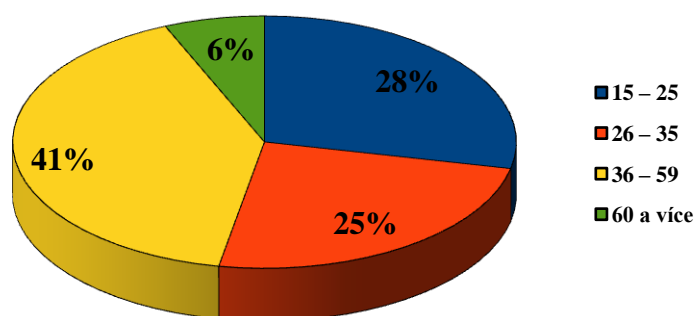
Graf č. 1- počet respondentů

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 155 respondentů, 117 (75%) žen a 38 (25%) mužů.

Otázka č. 2: Váš věk?

Tabulka č. 2 – Váš věk?

Váš věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
15-25	44	28,39
26-35	38	24,52
36-59	63	40,65
60 a více	10	6,45

Graf č. 2 – Váš věk?

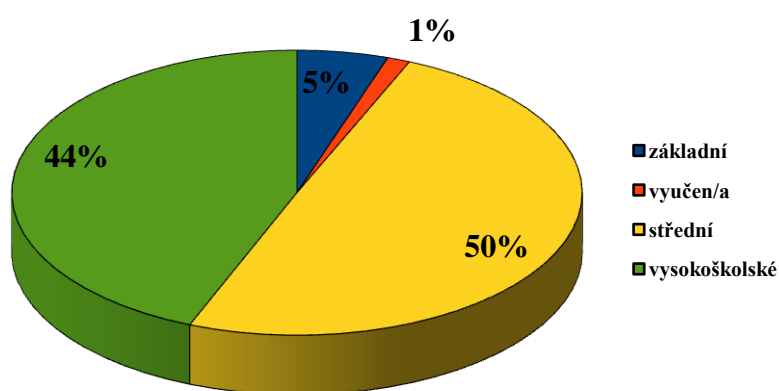
Věk dotazovaných byl následující. Od 15 – 25 let činil 44 (28%) respondentů, od 26 – 35 let činil 38 (25%) respondentů, od 36 – 59 let činil 63 (41%) respondentů, od 60 a více let činil 10 (6%) respondentů. Nejvíce respondentů tedy bylo ve věku od 36 do 59 let, zatímco nejméně respondentů mělo věk 60 a více.

Otázka č. 3: Vaše vzdělání?

Tabulka č. 3 – Vaše vzdělání?

Vaše vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
základní	8	5,16
vyučen	2	1,29
střední	77	49,68
vysokoškolské	68	43,87

Graf č. 3 – Vaše vzdělání?

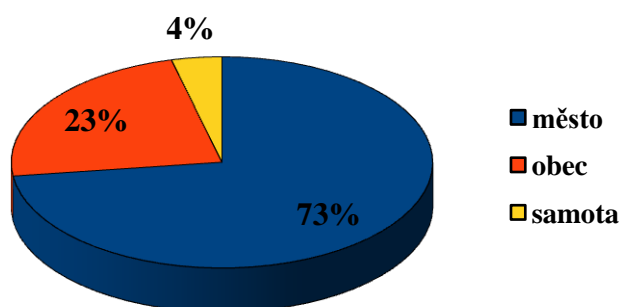
U vzdělání odpovídali respondenti takto. Základní vzdělání má 8 (5%) respondentů, vyučení jsou pouze 2 (1%) respondenti, střední vzdělání má 77 (50%) respondentů a vysokoškolské vzdělání má 68 (44%) respondentů. Nejvíce respondentů tedy odpovídalo se středoškolským vzděláním, zatímco nejméně odpovídajících respondentů bylo vyučeno.

Otázka č. 4: Vaše bydliště?

Tabulka č. 4 – Vaše bydliště?

Vaše bydliště	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
město	113	72,9
samota	6	3,87
obec	36	23,23

Graf č. 4 – Vaše bydliště?

Na otázku jaké je Vaše bydliště se odpovídalo takto. Ve městě žije 113 (73%) respondentů, v obci žije 36 (23%) respondentů a na samotě žije 6 (4%) respondentů. Je tedy patrné, že nejvíce odpovídajících respondentů pochází z města, zatímco nejméně respondentů pochází ze samoty.

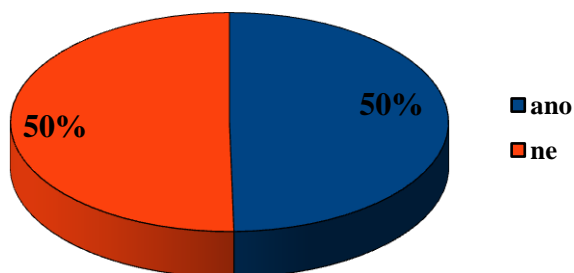

Otázka č. 5: Máte děti?

Tabulka č. 5 – Máte děti?

Máte děti	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ano	77	49,68
ne	78	50,32

Graf č. 5 – Máte děti?

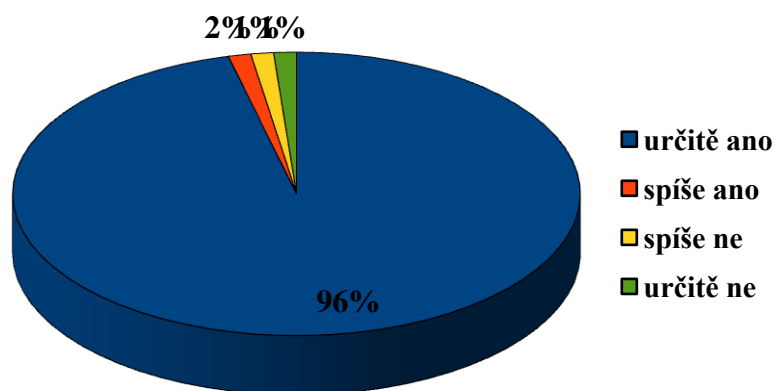
Na otázku jestli mají respondenti děti, odpověděli téměř totožně. 77 (50%) respondentů uvedlo, že děti mají a 78 (50%) respondentů uvedlo, že děti nemají.

Otázka č. 6: Souhlasíte s názorem, že nikdo nemá týrat, zneužívat či sexuálně zneužívat jiného člověka?

Tabulka č. 6 – Souhlasíte s názorem, že nikdo nemá týrat, zneužívat či sexuálně zneužívat jiného člověka?

Souhlasíte s názorem, že nikdo nemá týrat, zneužívat či sexuálně zneužívat jiného člověka	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
určitě ano	149	96,13
spíše ano	2	1,29
spíše ne	2	1,29
určitě ne	2	1,29

Graf č. 6 - – Souhlasíte s názorem, že nikdo nemá týrat, zneužívat či sexuálně zneužívat jiného člověka?

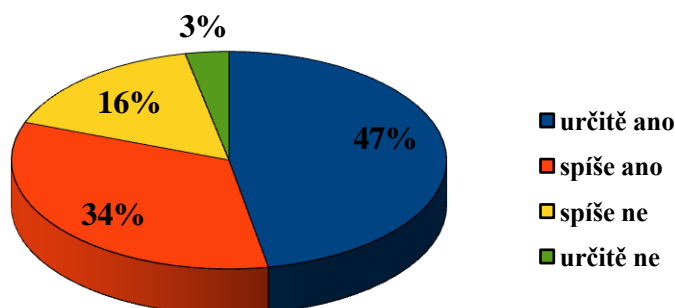
Na tuto otázku byly připravené 4 odpovědi a to určitě ano, spíše ano, spíše ne a určitě ne. Největší počet respondentů odpověděl na tuto otázku určitě ano a to rovnými 149 (96%) respondenty. Odpověď spíše ano odpověděli 2 (1%) respondenti, spíše ne odpověděli také 2 (1%) respondenti a na otázku určitě ne odpověděli také po 2 (1%) respondentech.

Otázka č. 7: Myslíte, že existuje konkrétní zákon či norma, která chrání děti před týráním, zneužíváním či zanedbáváním?

Tabulka č. 7 - Myslíte, že existuje konkrétní zákon či norma, která chrání děti před týráním, zneužíváním či zanedbáváním?

Myslíte, že existuje konkrétní zákon či norma, která chrání děti před týráním, zneužíváním či zanedbáváním	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
určitě ano	73	47,1
spíše ano	52	33,55
spíše ne	25	16,13
určitě ne	5	3,23

Graf č. 7 - Myslíte, že existuje konkrétní zákon či norma, která chrání děti před týráním, zneužíváním či zanedbáváním?

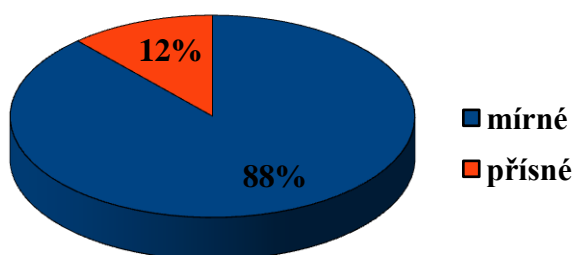

Na otázku, jestli si respondenti myslí, že existuje konkrétní zákon či norma na ochranu dětí byly připraveny čtyři odpovědi. A to odpověď určitě ano, spíše ano, spíše ne a určitě ne. Odpověď určitě ano zvolilo 73 (47%) respondentů, odpověď spíše ano zvolilo 52 (34%) respondentů, odpověď spíše ne si vybralo 25 (16%) respondentů a na odpověď určitě ne odpovědělo 5 (3%) respondentů. Na tuto otázku si tedy nejvíce respondentů vybralo odpověď určitě ano, zatímco nejméně respondentů si vybralo odpověď určitě ne.

Otázka č. 8: Jaké jsou podle Vás tresty za týrání, zneužívání a zanedbávání dětí?

Tabulka č. 8 - Jaké jsou podle Vás tresty za týrání, zneužívání a zanedbávání dětí?

Jaké jsou podle Vás tresty za týrání, zneužívání a zanedbávání dětí	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
mírné	137	88,39
přísné	18	11,61

Graf č. 8 - Jaké jsou podle Vás tresty za týrání, zneužívání a zanedbávání dětí?

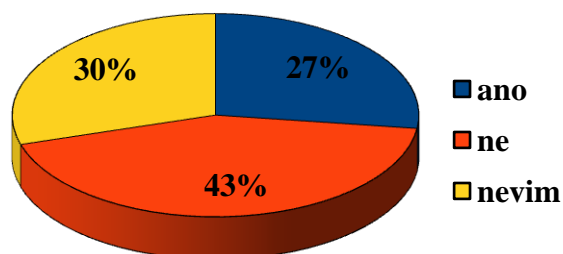
Velká většina dotazovaných je přesvědčena, že tresty za týrání, zneužívání a zanedbávání dětí jsou příliš mírné. Na této odpovědi se shodlo celkem 137 (88%) respondentů, kdežto pouze 18 (12%) respondentů je toho názoru, že tresty za týrání dětí jsou naopak přísné.

Otázka č. 9: Je podle Vás institut vykázání násilné osoby ze společného obydlí efektivní?

Tabulka č. 9 - Je podle Vás institut vykázání násilné osoby ze společného obydlí efektivní?

Je podle Vás institut vykázání násilné osoby ze společného obydlí efektivní	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ano	42	27,1
ne	67	43,23
nevím	46	29,68

Graf č. 9 - podle Vás institut vykázání násilné osoby ze společného obydlí efektivní?

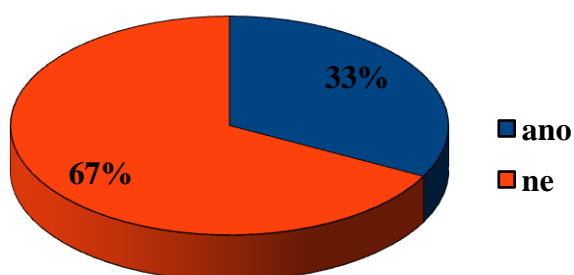
Celkem 42 (27%) respondentů uvedlo, že je institut vykázání násilné osoby ze společného obydlí efektivní, 67 (43%) respondentů je opačného názoru a 46 (30%) respondentů neví, jestli to je efektivní či nikoliv. Nejvíce respondentů je tedy toho názoru, že institut vykázání násilné osoby ze společného obydlí není efektivní.

Otázka č. 10: Domníváte se, že pachatelem týrání, zneužívání a zanedbávání dětí je především muž?

Tabulka č. 10 - Domníváte se, že pachatelem týrání, zneužívání a zanedbávání dětí je především muž?

Domníváte se, že pachatelem týrání, zneužívání a zanedbávání dětí je především muž	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ano	51	32,9
ne	105	67,74

Graf č. 10 -- Domníváte se, že pachatelem týrání, zneužívání a zanedbávání dětí je především muž?

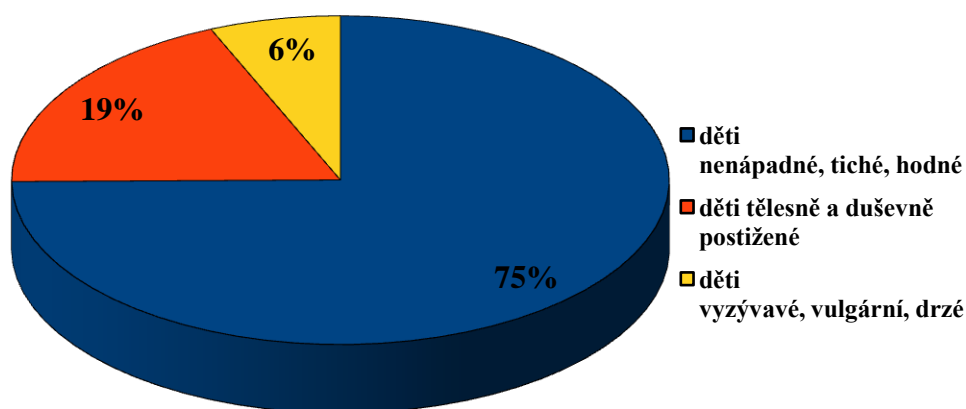

Celkem 51 (33%) respondentů uvedlo, že pachatelem týrání dětí je především muž. Zato 105 (67%) respondentů uvedlo, že pachatelem týrání dětí nemusí být převážně muž. Podle většiny tedy není pachatelem týrání, zneužívání či zanedbávání dětí především muž.

Otázka č. 11: Domníváte se, že se obětí týrání, zneužívání a zanedbávání stávají zejména:

Tabulka č. 11 - Domníváte se, že se obětí týrání, zneužívání a zanedbávání stávají zejména?

Domníváte se, že se obětí týrání, zneužívání a zanedbávání stávají zejména:	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
děti nenápadné, tiché, hodné	116	74,84
děti tělesně a duševně postižené	29	18,71
děti vyzývavé, vulgární, drzé	10	6,45

Graf č. 11- Domníváte se, že se obětí týrání, zneužívání a zanedbávání stávají zejména?

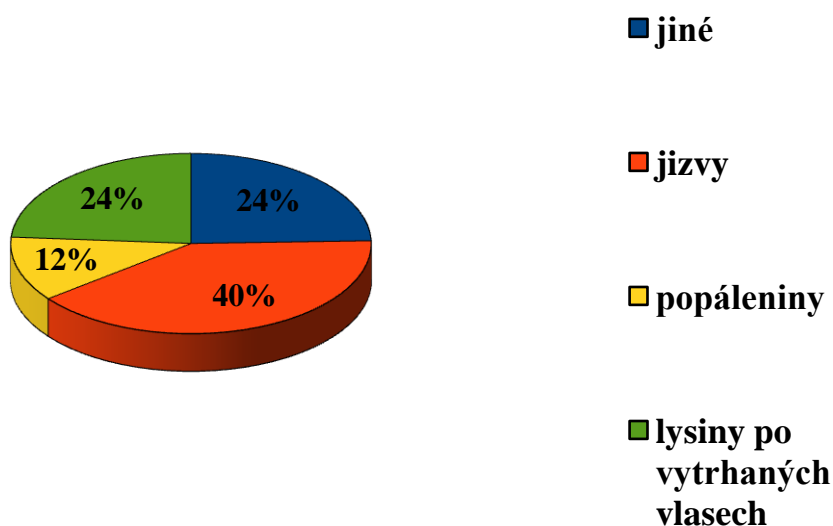
U této otázky se zjistilo, jak nejčastěji pohlíží respondenti na povahové a fyzické rysy týraných dětí. Nejvíce respondentů 116 (75%) mělo za to, že nejvíce se týrají, zneužívají či zanedbávají děti nenápadné, tiché a hodné. Jako druhá nejčastěji označovaná odpověď byla, že se nejvíce týrají, zneužívají či zanedbávají děti tělesně a duševně postižené a to 29 (19%) respondenty. Jako nejméně označovaná odpověď byla ta, že se nejčastěji týrají děti vyzývavé, vulgární, drzé a to pouhými 10 (6%) respondenty. Nejvíce respondentů tedy odpovídalo, že nejčastěji jsou týrány děti nenápadné, tiché a hodné, zatímco nejméně respondentů odpovídalo, že nejméně často jsou týrány děti vyzývavé, vulgární a drzé.

Otázka č. 12: Jaké jsou podle Vás nejčastější zdravotní následky týrání dětí?

Tabulka č. 12 - Jaké jsou podle Vás nejčastější zdravotní následky týrání dětí?

Jaké jsou podle Vás nejčastější zdravotní následky týrání dětí	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
jizvy	62	40
popáleniny	18	11,61
lysiny po vytrhaných vlasech	37	24,19
jiné	38	24,20

Graf č. 12- Jaké jsou podle Vás nejčastější zdravotní následky týrání dětí?

Celkem 62 (40%) respondentů označilo z výběru odpovědí jako nejčastější zdravotní následek jizvy. 18 (12%) respondentů si vybralo z výběru odpovědí popáleniny, 37 (24%) respondentů si vybralo odpověď lysiny po vytrhaných vlasech a 38 (24%) respondentů zvolilo možnost jiné. Nejvíce respondentů si tedy vybralo odpověď jizvy a nejméně respondentů si vybralo odpověď popáleniny. U odpovědi jiné a u odpovědi lysiny po vytrhaných vlasech byl počet respondentů téměř shodný. Pouze o jednoho respondenta více měla odpověď jiné.

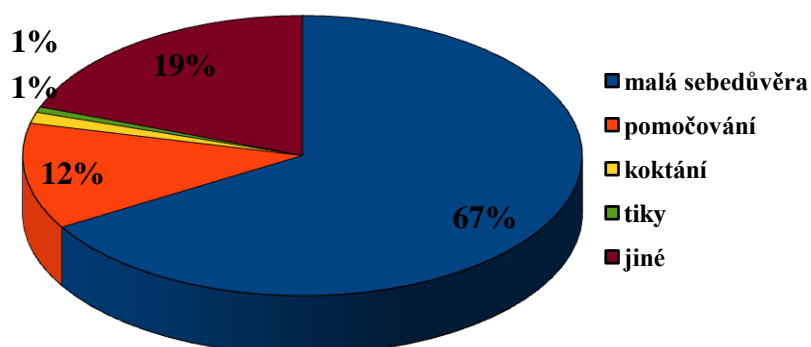

Otázka č. 13: Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické následky týrání dětí?

Tabulka 13 - Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické následky týrání dětí?

Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické následky týrání dětí	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
malá sebedůvěra	103	66,45
pomočování	19	12,26
koktání	2	1,29
tiky	1	0,65
jiné	30	19,35

Graf č. 13 - - Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické následky týrání dětí?

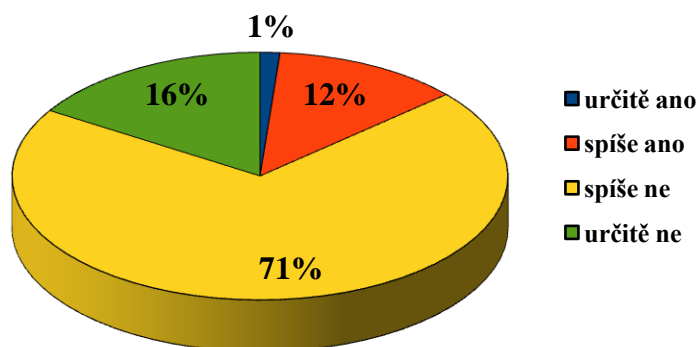
Celkem 103 (66%) respondentů uvedlo jako nejčastější psychický následek týrání dětí malou sebedůvěru, 19 (12%) respondentů si vybralo odpověď pomočování, 2 (1%) respondenti si vybrali odpověď koktání, 1 (1%) respondent zvolil tiky a 30 (19%) respondentů si zvolilo odpověď jiné. Nejvíce respondentů volilo odpověď malá sebedůvěra, zatímco nejméně respondentů měla odpověď tiky.

Otázka č. 14: Máte za to, že se okolí aktivně zajímá o syndrom CAN?

Tabulka č. 14 - Máte za to, že se okolí aktivně zajímá o syndrom CAN?

Máte za to, že se okolí aktivně zajímá o syndrom CAN	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
určitě ano	2	1,29
spíše ano	19	12,26
spíše ne	109	70,32
určitě ne	25	16,13

Graf č. 14 - Máte za to, že se okolí aktivně zajímá o syndrom CAN?

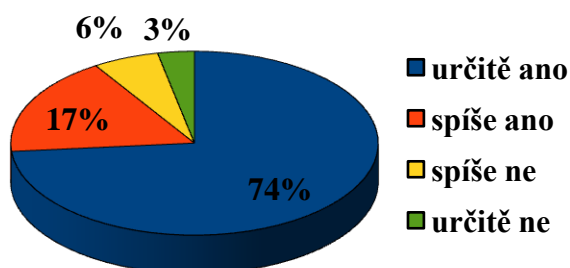
Na otázku, zda se okolí aktivně zajímá o syndrom CAN byly připraveny čtyři odpovědi. Nejvíce respondentů si vybralo odpověď spíše ne a to počtem 109 (70%) respondentů, poté si nejvíce respondentů zvolilo odpověď určitě ne a to 25 (16%) respondenty. Dále si zvolilo odpověď spíše ano 19 (12%) respondentů a jako nejméně volenou odpověď určitě ano si vybrali pouhý 2 (1%) respondenti. Nejvíce respondentů vybíralo odpověď spíše ne, zatímco nejméně respondentů měla odpověď určitě ano.

Otázka č. 15: Domníváte se, že je potřebné mít zřízené státní a nestátní organizace, které zabezpečují pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem?

Tabulka 15 - Domníváte se, že je potřebné mít zřízené státní a nestátní organizace, které zabezpečují pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem?

Domníváte se, že je potřebné mít zřízené státní a nestátní organizace, které zabezpečují pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
určitě ano	114	73,55
spíše ano	27	17,42
spíše ne	9	5,81
určitě ne	5	3,23

Graf č. 15 - Domníváte se, že je potřebné mít zřízené státní a nestátní organizace, které zabezpečují pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem?

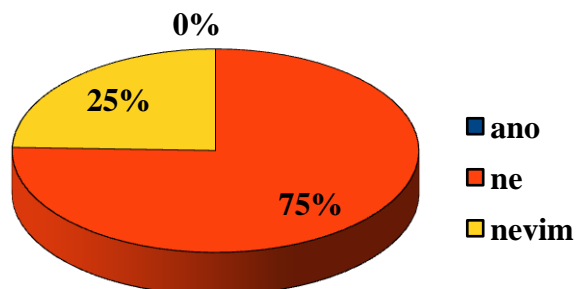
Na tuto otázku byly připraveny čtyři odpovědi a to odpověď určitě ano, spíše ano, spíše ne a určitě ne. Nejvíce respondentů si na tuto otázku zvolilo odpověď určitě ano a to 114 (74%) respondenty. Odpověď spíše ano si vybralo 27 (17%) respondentů, odpověď spíše ne si vybralo 9 (6%) respondentů a jako nejméně volenou odpověď určitě ne si zvolilo 5 (3%) respondentů. Nejvíce respondentů tedy volilo odpověď určitě ano, zatímco nejméně respondentů si vybralo odpověď určitě ne.

Otázka č. 16: Znáte konkrétní preventivní program na ochranu dětí?

Tabulka č. 16 - Znáte konkrétní preventivní program na ochranu dětí?

Znáte konkrétní preventivní program na ochranu dětí	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ano	0	0
ne	117	75,48
nevím	38	24,52

Graf č. 16 - Znáte konkrétní preventivní program na ochranu dětí?

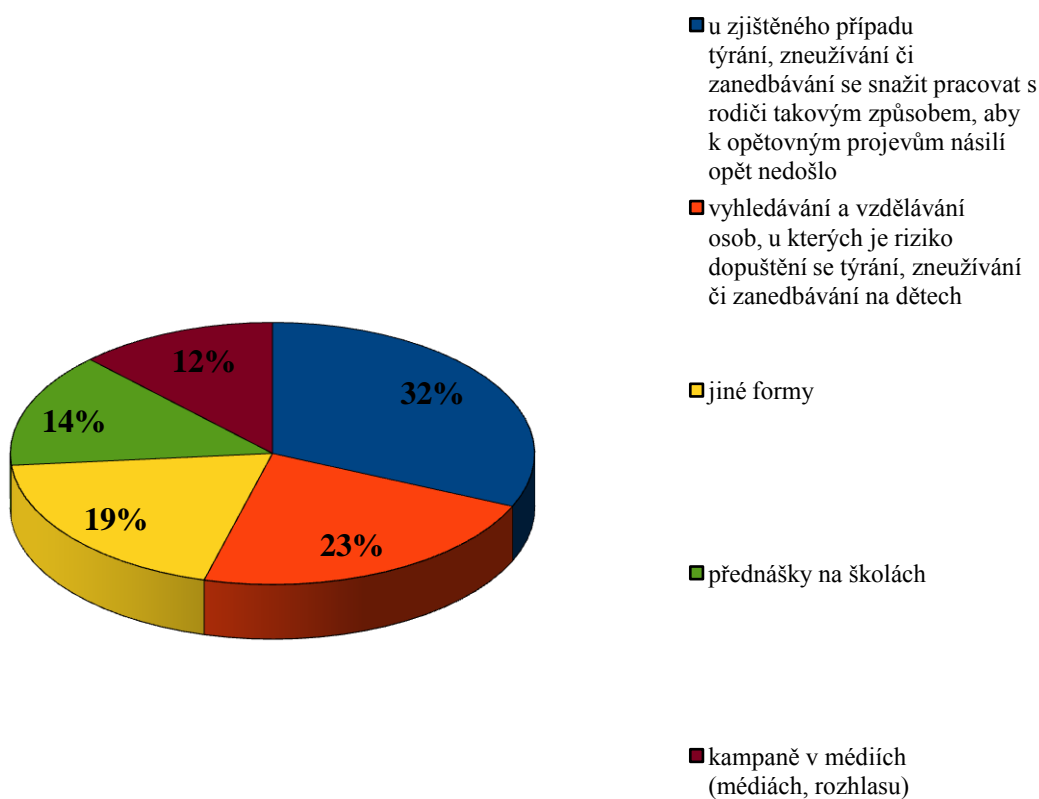

Celkově 117 (75,48%) respondentů neznalo žádný konkrétní preventivní program, 38 (24,52%) respondentů uvedlo, že neví, jestli znají konkrétní preventivní program a vůbec žádný respondent neznal ani jeden preventivní program na ochranu dětí.

Otázka č. 17: Jaká forma prevence je podle Vás nejúspěšnější?*Tabulka č. 17 – Jaká forma prevence je podle Vás nejúspěšnější?*

Jaká forma prevence je podle Vás nejúspěšnější	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
u zjištěného případu týrání, zneužívání či zanedbávání se snažit pracovat s rodiči takovým způsobem, aby k opětovným projevům násilí opět nedošlo	49	31,61
vyhledávání a vzdělávání osob, u kterých je riziko dopouštění se týrání, zneužívání či zanedbávání na dětech	35	22,58
jiné formy	30	19,35
přednášky na školách	22	14,19
kampaně v médiích (novinách, rozhlasu)	19	12,26

Graf č. 17 – Jaká forma prevence je podle Vás nejúspěšnější?

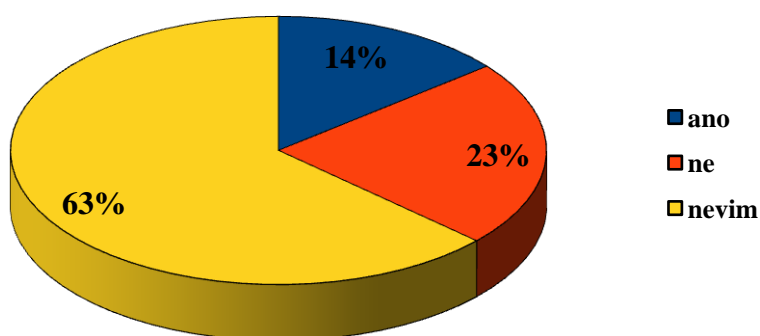
49 (32%) respondentů si zvolilo odpověď: u zjištěného případu týrání, zneužívání či zanedbávání se snažit pracovat s rodiči takovým způsobem aby k opětovným projevům násilí opět nedošlo. 35 (23%) respondentů si jako nejúspěšnější formu prevence vybralo odpověď vyhledávání a vzdělávání osob, u kterých je riziko dopuštění se týrání, zneužívání či zanedbávání na dětech, jiné formy si vybralo 30 (19%) respondentů, 22 (14%) respondentů si zvolilo odpověď přednášky na školách, 19 (12%) respondentů si zvolilo odpověď kampaně v médiích. Nejvíce respondentů tedy zvolilo odpověď u zjištěného případu týrání, zneužívání či zanedbávání se snažit pracovat s rodiči takovým způsobem aby k opětovným projevům násilí opět nedošlo a nejméně respondentů si vybralo odpověď kampaně v médiích (novinách, rozhlasu).

Otázka č. 18: Existuje podle vás více úroňová ochrana dětí před týráním, zneužíváním a zanedbáváním?

Tabulka č. 18 - Existuje podle vás více úroňová ochrana dětí před týráním, zneužíváním a zanedbáváním?

Existuje podle vás více úroňová ochrana dětí před týráním, zneužíváním a zanedbáváním	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ano	22	14,19
ne	35	22,58
nevím	98	63,23

Graf č. 18 - Existuje podle vás více úroňová ochrana dětí před týráním, zneužíváním a zanedbáváním?

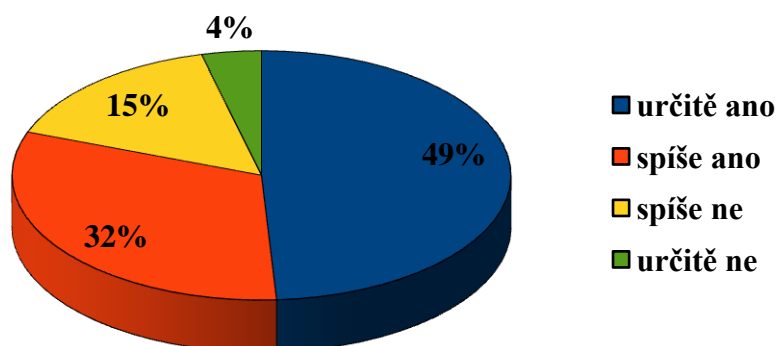
Na tuto otázku byla připravena odpověď ano, ne a nevím. Odpověď ano si zvolilo 22 (14%) respondentů, odpověď ne si zvolilo 35 (23%) respondentů a nejvíce odpovědí nevím si vybralo 98 (63%) respondentů. Nejvíce respondentů tedy odpovědělo ne a nejméně respondentů odpovědělo ano.

Otázka č. 19: Myslíte si, že by mělo smysl zavést povinné preventivní programy pro děti na základních školách?

Tabulka č. 19 - Myslíte si, že by mělo smysl zavést povinné preventivní programy pro děti na základních školách?

Myslíte si, že by mělo smysl zavést povinné preventivní programy pro děti na základních školách	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
určitě ano	76	49,03
spíše ano	49	31,61
spíše ne	24	15,48
určitě ne	6	3,87

Graf č. 19 - Myslíte si, že by mělo smysl zavést povinné preventivní programy pro děti na základních školách?

Nejvíce respondentů 76 (49%) si vybralo odpověď určitě ano, 49 (32%) respondentů si vybralo odpověď spíše ano, 24 (15%) respondentů si vybralo odpověď spíše ne a nejméně respondentů 6 (4%) si vybralo odpověď určitě ne. Nejvíce respondentů si vybralo odpověď určitě ano a nejméně respondentů si vybralo odpověď určitě ne.

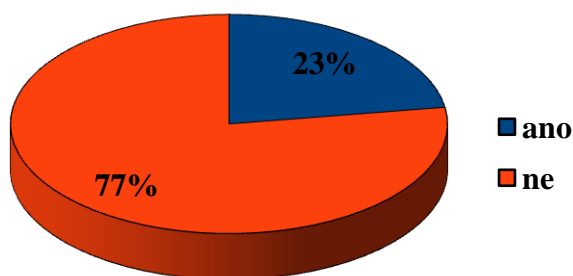

Otázka č. 20: Znáte alespoň jednu organizaci zabývající se prevencí syndromu CAN?

Tabulka č. 20 - Znáte alespoň jednu organizaci zabývající se prevencí syndromu CAN?

Znáte alespoň jednu organizaci zabývající se prevencí syndromu CAN	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ano	35	22,58
ne	120	77,42

Graf č. 20 - - Znáte alespoň jednu organizaci zabývající se prevencí syndromu CAN?

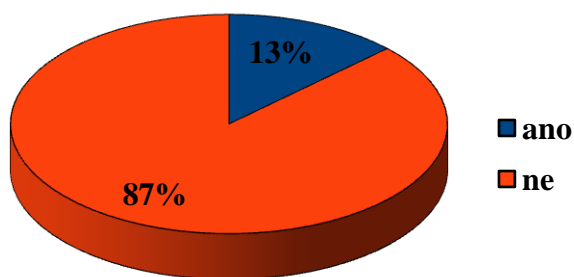
Na tuto otázku si mohli respondenti vybrat z odpovědí ano či ne. Nejvíce respondentů 120 (77%) neznalo žádnou organizaci zabývající se prevencí. Pokud zvolili odpověď ano, tak měli zároveň napsat alespoň jednu organizaci, která se zabývá prevencí. Respondenti vypsali tyto organizace. Linku bezpečí napsalo 17 respondentů, Linku důvěry napsalo 10 respondentů, krizové centrum napsalo 5 respondentů a poradnu pro rodinu napsali 3 respondenti.

Otázka č. 21: Stal jste se Vy sám/a ve svém dětství obětí týrání, zneužívání či zanedbávání ze strany dospělé osoby?

Tabulka č. 21 - Stal jste se Vy sám/a ve svém dětství obětí týrání, zneužívání či zanedbávání ze strany dospělé osoby?

Stal jste se Vy sám/a ve svém dětství obětí týrání, zneužívání či zanedbávání ze strany dospělé osoby	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
ano	20	12,9
ne	135	87,1

Graf č. 21 - Stal jste se Vy sám/a ve svém dětství obětí týrání, zneužívání či zanedbávání ze strany dospělé osoby?

Na otázku, zda li se respondenti sami stali ve svém dětství obětí týrání, zneužívání či zanedbávání ze strany dospělé osoby měli na možnost k vybrání z odpovědí ano či ne. Nejvíce respondentů 135 (87%) odpovědělo ne a 20 (13%) respondentů odpovědělo ano.

21. Výsledky praktické části

Po vyhodnocení dotazníku si můžeme zodpovědět navržené hypotézy.

Hypotéza H1: Většina respondentů souhlasí s názorem, že by se nikdo neměl dopouštět týrání, zneužívání či zanedbávání na dětech. Z nabízených odpovědí: určitě ano, spíše ano, spíše ne a určitě ne celkem 149 (96%) respondentů si vybralo odpověď určitě ano. Na odpověď spíše ano, spíše ne a určitě ne odpovídali respondenti shodně po 2 (1%) respondentech. **Tato hypotéza byla potvrzena.**

Hypotéza H2: Více než 50 % respondentů si zvolí jako neúspěšnější formu prevence vyhledávání a vzdělávání osob, u kterých je riziko dopouštění se týrání, zneužívání či zanedbávání. Tato hypotéza se nepotvrdila. Tuto formu prevence si vybralo pouze 35 (23%) respondentů. **Tato hypotéza nebyla potvrzena.**

Hypotéza H3: Více než 80 % respondentů bude toho názoru, že tresty za týrání, zneužívání či zanedbávání dětí jsou příliš mírné. Tato hypotéza se potvrdila jako správná, neboť 137 (88%) respondentů uvedlo, že tresty za týrání, zneužívání či zanedbávání dětí jsou příliš mírné. **Tato hypotéza byla potvrzena.**

22. ZÁVĚR

Týrání, zneužívání či zanedbávání dětí ze strany dospělých je velmi závažný společenský problém, neboť jde o nedospělé osoby, které se nedokážou účinně bránit proti agresi dospělých. Jak se říká v Deklaraci práv dítěte přijaté Spojenými národy v roce 1959: Dítě pro svou tělesnou a duševní nezralost potřebuje zvláštní záruky, péči a odpovídající právní ochranu před narozením i po něm. Pouze ve vyrovnaném prostředí, ve kterém dítě žije, klidné domácí prostředí, svědomitá výchova, dostatek podnětů, může dítěti zaručit správný vývoj.

Je tedy velmi důležitá osvěta ať už v médiích (novinách, rozhlasu), přednáškách na školách či vyhledávání a vzdělávání rizikových skupin které by se mohly dopouštět týrání, zneužívání či zanedbávání na dětech. Především by se mělo co nejvíce zaměřit na prevenci týrání, zneužívání a zanedbávání dětí. Protože i pokud budou existovat sebedokonalejší nápravné metody na vrácení dítěte do normálního způsobu života, tak to nic nemění na tom, že dítě si násilné okamžiky ponese celý život sebou. V tomto ohledu je zřejmé, že takové dítě v dospělosti při zakládání rodiny může na své děti uplatnit stejnou agresi.

Školská zařízení mají důležitou úlohu v této problematice, neboť děti tráví ve škole značnou část dne a proto by měla mít každá škola propracovanou formu vzdělávání, aby samotné děti věděly, co si k nim mohou dospělý dovolit a co je již za hranicí.

Trestání násilníků – také přísné potrestání agresora má vliv na prevenci. Dospělý člověk si rozmyslí, zda vztáhnout ruku na dítě či ne pokud bude vědět, jak přísné se tyto skutky trestají. Výjimku tvoří jedinci, kteří jsou chorobně násilní, či jednájí ve velkém afektu a podobně.

V současné době je takový problém, že je neochota okolí případně nahlásit, že je nějaké dítě týráno či zanedbáváno. Přetrvává názor, že tyto problémy by si měla rodina vyřešit sama a tak se příliš neangažují pomoci. Dle mého názoru, s rostoucí informovaností lidí o syndromu CAN by mělo mít za účinek rostoucí ochotu a potřebu samotným dětem pomáhat.

Na straně dítěte stojí mnoho dokumentů a pr. Norem na jejich ochranu. I přesto stále dochází k ubližování dítěte. Proto navrhuji zpřísnění trestů a také se efektivně zaměřit na opětovné zaspolečenštění viníků. V neposlední řadě by měli být oběti v péči

kvalitně proškolených pracovníků, kteří by je šetrně navracely do normálního způsobu života.

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jaká je informovanost dotazovaných respondentů o problematice týrání, zneužívání či zanedbávání dětí a prozkoumání úrovně různých forem používaných preventivních opatření v boji proti tomuto nebezpečnému a v zásadě protispolečenskému jevu. Myslím, že informovanost respondentů o problematice syndromu CAN je celkem dostatečná i když jsem v některých oblastech např., pokud měli vyjmenovat konkrétní preventivní program zabývající se ochranou dětí před týráním, zneužíváním či zanedbáváním dětí, tak ne tolik respondentů bylo schopno napsat aspoň jeden preventivní program.

Děti jsou naše budoucnost a pouze dítě žijící ve zdravém prostředí může dospět ve vyrovnaného člověka. Tudiž je naší povinností se o nezletilé starat dle našeho nejlepšího vědomí a svědomí.

23. Seznam použité literatury:

- 1) Drahomír, Š., Špatenková, N., a kol. Domácí násilí. Praha : Portál, 2011. 192 s. ISBN 978-80-7367-690-2.
- 2) Dunovský, J., Mithoner, M., a kol. Problematika dětských práv a komerčního sexuálního zneužívání dětí u nás a ve světě. Praha : Grada, 2005. 251 s. ISBN 80-247-1201-6.
- 3) Dunovský, J., a kol. Sociální pediatrie. Praha : Grada, 1999. 279 s. ISBN 80-7169-254-9.
- 4) Dunovský, J., a kol. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha : Grada, 1995. 245 s. ISBN 80-7169-192-5.
- 5) Fischer, S., Škoda, J. Sociální patologie. Praha : Grada, 2009. 218s. ISBN 978-80-247-2781-3.
- 6) Hrušáková, M., Králíčková, Z. České rodinné právo. Brno : Mu., a nakladatelství doplňěk, 1998. 314 s. ISBN 80-210-1113-0
- 7) Chráška, M. Metody pedagogického výzkumu. Praha : Grada, 2007. Str. 265. ISBN 978-80-247-1369-4
- 8) Langmeier, J., Matějček, Z. Psychická deprivace v dětství. Praha : Avicenum, 1974. 397 s. ISBN 8024619830
- 9) Langmeier, J., Balcar, K., Špitz, J. Dětská psychoterapie. Praha: Portál, 2000. 431 s. ISBN 80-7178-381-1
- 10) Kolektiv autorů. Syndrom CAN a způsob péče o rodinný systém. Praha: Ireas, 2007. 236 s. ISBN 978-80-86684-5
- 11) Kutnohorská, J. Výzkum v ošetrovatelství. Praha: Grada, 2009. 175 s. ISBN 978-80-247-2713-4 Str. 46 – 47.
- 12) Martínek, Z. Agresivita a kriminalita školní mládeže. Praha: Grada, 2009. 152 s. ISBN 978-80247-2310-5.
- 13) Matějček, Z. Dítě a rodina. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 223 s. ISBN 80-04-25236-2
- 14) Mufsonová, S., Kranzová, R. O týrání a zneužívání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. 131 s. ISBN 80-7106-194-8.
- 15) Novotná, V., Fejt, V. Sociálně – právní ochrana dětí. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. 256 s. ISBN 978-80-86723-77-8.
- 16) Novotná, V. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí, komentář. Praha, 2007. 471 s. ISBN 80-86131-72-6

17) Pemová, T., Ptáček, R. Sociálně – právní ochrana dětí pro praxi. Praha: Grada, 2012. 192 s. ISBN 978-80-247-4317-2.

18) Plecítý, V. *Zákon o rodině: komentář, judikatura, prováděcí předpisy, souvisící předpisy*. Praha: Eurounion, 2007. ISBN 978-80-7317-063-9

19) Pothe, P. Dítě v ohrožení. Praha: G plus G, 1999. 186 s. ISBN 80-86103-21-8.

20) Prokop, M., a kol. Právní ochrana dětí a obětí domácího násilí. Brno: Ekologický právní servis, 2000. 79 s. ISBN 80-902570-8-9.

21) Stéphan, B., Gravillonová, I. Šikana ve škole, na ulici, doma: jak bránit své dítě. Praha: Albatros, 2006. 71 s. ISBN 80-00-01552-8.

22) Špatenková, N., a kol. Krizová intervence pro praxi. Praha: Grada, 2004. 200 s. ISBN 80-247-0586-9

23) Vágnerová, M., Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha: Portál, 2008. 870 s. ISBN 978-80-7367-414-4.

24) Weiss, P., a kol. Sexuální zneužívání dětí. Praha: Grada, 2005. 264 s. ISBN 80-247-0929-5

Zákony:

- 1) zákon č.200/1990 Sb., zákon o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů,
- 2) zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí,
- 3) zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník,
- 4) zákon č. 40 / 2009 Sb., trestní zákoník.

Internetové zdroje:

- 1) ČESKO. *Kasuistiky*. Fond ohrožených dětí [online]. © 2014 [Cit. 2014-01-25]. Dostupné z: WWW:<<http://www.fod.cz/>>.
- 2) ČESKO. *Pěstounská péče*. Středisko náhradní rodinné péče [online]. ©2014 [Cit. 2014-01-25]. Dostupné z: WWW:<<http://www.nahradnirodina.cz/>>.
- 3) ČESKO. O sdružení. Sdružení Linka bezpečí [online]. © 2014 [Cit. 2014-01-25]. Dostupné z WWW:<<http://www.linkabezpeci.cz/>>.
- 4) ČESKO. *Bílý kruh bezpečí*. Bílý kruh bezpečí [online]. © 2014 [Cit. 2014-01-25]. Dostupné z WWW:<<http://www.bkb.cz/>>.
- 5) ČESKO. *VIOD*. Vzdělávací institut ochrany dětí [online]. © 2014 [Cit. 2014-01-25].

Dostupné z WWW:<<http://www.viod.cz/>>.

6) ČESKO. Ministerstvo práce a sociálních věcí. *MPSV: Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. MPSV. [cit.2015-03-10]. Dostupné z WWW:<http://www.mpsv.cz/>.

7) ČESKO. Zákonyprolidi [online]. [cit.2015-03-10]. Dostupné z WWW:<http://www.zakonyprolidi.cz/>.

8) ČESKO. Zdravotnictvíamedicína [online]. [cit.2015-03-10]. Dostupné z WWW:<http://www.zdravi.e15.cz/>.

24. Seznam použitých zkratk:

CAN Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte
ČR Česká republika

25. Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Počet respondentů.....	45
Tabulka č. 2 – Váš věk	46
Tabulka č. 3 – Vaše vzdělání	47
Tabulka č. 4 – Vaše bydliště	48
Tabulka č. 5 – Máte děti	49
Tabulka č. 6 – Souhlasíte s názorem, že nikdo nemá týrat, zneužívat či sexuálně zneužívat jiného člověka	50
Tabulka č. 7 - Myslíte, že existuje konkrétní zákon či norma, která chrání děti před týráním, zneužíváním či zanedbáváním	51
Tabulka č. 8 - Jaké jsou podle Vás tresty za týrání, zneužívání a zanedbávání dětí	52
Tabulka č. 9 - Je podle Vás institut vykázaní násilné osoby ze společného obydlí efektivní.....	53
Tabulka č. 10 - Domníváte se, že pachatelem týrání, zneužívání a zanedbávání dětí je především muž	54
Tabulka č. 11 - Domníváte se, že se obětí týrání, zneužívání a zanedbávání stávají zejména	55
Tabulka č. 12 - Jaké jsou podle Vás nejčastější zdravotní následky týrání dětí.....	56
Tabulka 13 - Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické následky týrání dětí.....	57
Tabulka č. 14 - Máte za to, že se okolí aktivně zajímá o syndrom CAN	58
Tabulka 15 - Domníváte se, že je potřebné mít zřízené státní a nestátní organizace, které zabezpečují pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem.....	59
Tabulka č. 16 - Znáte konkrétní preventivní program na ochranu dětí	60
Tabulka č. 17 – Jaká forma prevence je podle Vás nejúspěšnější.....	61
Tabulka č. 18 - Existuje podle vás více úrovněvých ochrana dětí před týráním,	

zneužíváním a zanedbáváním	63
Tabulka č. 19 - Myslíte si, že by mělo smysl zavést povinné preventivní programy pro děti na základních školách	64
Tabulka č. 20 - Znáte alespoň jednu organizaci zabývající se prevencí syndromu CAN65	
Tabulka č. 21 - Stal jste se Vy sám/a ve svém dětství obětí týrání, zneužívání či zanedbávání ze strany dospělé osoby.....	66

26. Seznam grafů

Graf č. 1- počet repondentů.....	45
Graf č. 2 – Váš věk?	46
Graf č. 3 – Vaše vzdělání?	47
Graf č. 4 – Vaše bydliště?.....	48
Graf č. 5 – Máte děti?.....	49
Graf č. 6 - – Souhlasíte s názorem, že nikdo nemá týrat, zneužívat či sexuálně zneužívat jiného člověka?.....	50
Graf č. 7 - Myslíte, že existuje konkrétní zákon či norma, která chrání děti před týráním, zneužíváním či zanedbáváním?.....	51
Graf č. 8 -Jaké jsou podle Vás tresty za týrání, zneužívání a zanedbávání dětí?	52
Graf č. 9 - podle Vás institut vykázaní násilné osoby ze společného obydlí efektivní? .	53
Graf č. 10 -- Domníváte se, že pachatelem týrání, zneužívání a zanedbávání dětí je především muž?	54
Graf č. 11- Domníváte se, že se obětí týrání, zneužívání a zanedbávání stávají zejména?	55
Graf č. 12- Jaké jsou podle Vás nejčastější zdravotní následky týrání dětí?	56
Graf č. 13 - - Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické následky týrání dětí?	57
Graf č. 14 - Máte za to, že se okolí aktivně zajímá o syndrom CAN?.....	58
Graf č. 15 - Domníváte se, že je potřebné mít zřízené státní a nestátní organizace, které zabezpečují pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem?	59
Graf č. 16 - Znáte konkrétní preventivní program na ochranu dětí?.....	60
Graf č. 17 – Jaká forma prevence je podle Vás nejúspěšnější?.....	62
Graf č. 18 - Existuje podle vás více úrovněová ochrana dětí před týráním, zneužíváním a zanedbáváním?	63
Graf č. 19 - Myslíte si, že by mělo smysl zavést povinné preventivní programy pro děti na základních školách?.....	64
Graf č. 20 - - Znáte alespoň jednu organizaci zabývající se prevencí syndromu CAN? .	65
Graf č. 21 - Stal jste se Vy sám/a ve svém dětství obětí týrání, zneužívání či zanedbávání ze strany dospělé osoby?	66

27. Přílohy:

Příloha č. 1

DOTAZNÍK K PROBLEMATICE TÝRANÉHO, ZNEUŽÍVANÉHO A ZANEDBÁVANÉHO DÍTĚTE

- Vaše pohlaví:** muž žena
Váš věk: 15-25 26-35 36-59 60 a více
Vaše vzdělání: základní vyučen/a střední vysokoškolské
Vaše bydliště: město obec samota
Máte děti: ANO NE

Datum vyplnění dotazníku: .....

1) Souhlasíte s názorem, že nikdo nemá týrat, zneužívat či sexuálně zneužívat jiného člověka?

- Určitě ano Spíše ano Spíše ne Určitě ne

2) Myslíte, že existuje konkrétní zákon či norma, která chrání děti před týráním, zneužíváním či zanedbáváním?

- Určitě ano Spíše ano Spíše ne Určitě ne

3) Jaké jsou podle Vás tresty za týrání, zneužívání a zanedbávání dětí?

- Mírné Přísné

4) Je podle Vás institut vykázání násilné osoby ze společného obydlí efektivní?

- Ano
 Ne
 Nevím

5) Domníváte se, že pachatelem týrání, zneužívání a zanedbávání dětí je především muž?

- Ano Ne

6) Domníváte se, že se obětí týrání, zneužívání a zanedbávání stávají zejména:

- Děti vyzývavé, vulgární, drzé
 Děti tělesně a duševně postižené
 Děti nenápadné, tiché, hodné

7) Jaké jsou podle Vás nejčastější zdravotní následky týrání dětí?

- popáleniny
- jizvy
- lysiny po vytrhaných vlasech
- jiné

8) Jaké jsou podle Vás nejčastější psychické následky týrání dětí?

- koktání
- tiky
- pomočování
- malá sebedůvěra
- jiné

9) Máte za to, že se okolí aktivně zajímá o syndrom CAN?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

10) Domníváte se, že je potřebné mít zřízené státní a nestátní organizace, které zabezpečují pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem?

- Určitě ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Určitě ne

11) Znáte konkrétní preventivní program na ochranu dětí?

- ano
- ne
- nevím

12) Jaká forma prevence je podle vás nejúspěšnější?

- vyhledávání a vzdělávání osob, u kterých je riziko dopouštění se týrání, zneužívání či zanedbávání na dětech
- kampaně v médiích (novinách, rozhlasu)
- přednášky na školách
- u zjištěného případu týrání, zneužívání či zanedbávání se snažit pracovat s rodiči takovým způsobem, aby k opětovným projevům násilí opět nedošlo
- jiné formy

13) Existuje podle vás více úrovněová ochrana dětí před týráním, zneužíváním a zanedbáváním?

- ano
- ne
- nevím

14) Myslíte si, že by mělo smysl zavést povinné preventivní programy pro děti na základních školách?

- Určitě ano   Spíše ano   Spíše ne   Určitě ne

15) Znáte alespoň jednu organizaci zabývající se prevencí syndromu CAN?

- Ano (vypište)
 Ne

16) Stal jste se Vy sám/a ve svém dětství obětí týrání, zneužívání či zanedbávání ze strany dospělé osoby?

- Ano   Ne